

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

Migrační politika České republiky v době tzv. uprchlické krize

Bc. Kristýna Žitková

Plzeň 2017

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Politologie

Diplomová práce

Migrační politika České republiky v době tzv. uprchlické krize

Bc. Kristýna Žítková

Vedoucí práce:

Mgr. Lubomír Lupták, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeská univerzita v Plzni

Plzeň 2017

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedeníh pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2017

Děkuji vedoucímu práce za věnovaný čas a cenné rady, které mi pomohly ve zpracování daného tématu.

1. ÚVOD.....	7
TEORETICKÁ ČÁST.....	9
2. Úvod do problematiky.....	9
3. Co vůbec znamená uprchlická krize?.....	11
3.1. Postoje zemí.....	13
3.1.1. Institucionální rámec migrační krize.....	14
3.2. Nejdůležitější opatření Schengenského prostoru.....	16
3.3. Kritika.....	18
3.4. Proces udělování azylu.....	19
3.5. Migrační politika ČR.....	20
3.6. Statistiky.....	24
3.7. Opatření EU a ČR.....	26
3.8. Časová osa schválených opatření.....	31
PRAKTICKÁ ČÁST.....	34
4. Teoretický rámec.....	34
4.1. Teorie sekuritizace.....	34
4.2. Morální panika.....	38
4.3. Metoda výzkumu.....	40
4.4. Volba aktérů.....	42
4.4.1. Postup analýzy.....	44
4.5. Analytická část – mediální vyjádření aktérů.....	44
4.5.1. Prezident Miloš Zeman.....	44
4.5.2. Miroslav Kalousek – předseda TOP09 a bývalý ministr financí.....	47
4.5.3. Vojtěch Filip – Předseda KSČM.....	48
4.5.4. Tomio Okamura – předseda hnutí Svoboda a přímá demokracie.....	48
4.5.5. Petr Fiala – předseda ODS.....	50
4.5.6. Andrej Babiš – 1. místopředseda vlády Bohuslava Sobotky a ministr financí.....	51
4.5.7. Pavel Bělobrádek – předseda KDU – ČSL a místopředseda vlády pro vědu, výzkum a inovace.....	53
4.5.8. Milan Chovanec – Ministr vnitra.....	54
4.5.9. Bohuslav Sobotka - předseda vlády České republiky.....	56
4.6. Hlavní témata článků.....	58
4.7. Výsledky analýzy.....	59
5. ZÁVĚR.....	65
6. ZDROJE.....	69
6.1. Zdroje k policy analýze.....	69
6.2. Prameny.....	69

6.3.	Literatura	70
6.4.	Internetové zdroje.....	72
6.5.	Zdroje pro analýzu	74
7.	RESUMÉ	80
7.1.	Resume - english	81
8.	PŘÍLOHY	82

1. ÚVOD

Migrace a migrační politika se v posledních dvou letech stala velmi citlivým a diskutovaným tématem, jehož veřejné rámování určuje dynamika tzv. uprchlické krize. V rámci morální paniky okolo tzv. uprchlické krize nastupuje v rámci českého i evropského politického diskurzu celá řada aktérů s návrhy bezpečnostních opatření týkajících se regulace a kontroly migrace osob na území ČR či jejich integrace a některá prezentovaná opatření jsou následně i implementována. Cílem této práce bude zjistit, jak se migrační politika zejména v českém kontextu, ale i v evropském, za poslední dva roky změnila, tj. jaký dopad měla morální panika okolo tzv. uprchlické krize vyvolaná v celé Evropě na politiku České republiky v oblasti migrace a integrace, a to tak z hlediska praktických opatření implementovaných v legislativní, administrativní nebo bezpečnostní rovině, jako i z hlediska změn v politickém diskurzu.

Výzkum je primárně zaměřený na Českou republiku, ale nelze opomenout evropskou migrační politiku, která musí na následky tzv. migrační krize reagovat. Situace nabyla celoevropského rozměru a začaly se objevovat návrhy o systému na přerozdělování uprchlíků, tzv. uprchlické kvóty. V souvislosti s neustálým nárůstem počtu imigrantů se vyostřuje situace v celé Evropě a mezi členskými státy Evropské unie. Aby bylo možné zkoumat migrační politiku v ČR, považuji za nutné se nejprve věnovat evropské migrační politice, která se musí zabývat různými aspekty migrace - zejména překračování hranic, s čímž souvisí kontrola vnějších hranic EU, ale i lépe organizovaná a kontrolovaná mobilita v rámci Schengenského prostoru. Poté se zaměřím na ČR, jejíž přístup k této problematice generuje pozitivní i negativní dopady na celou českou společnost.

Ve své práci využiji metodu tzv. *policy analýzy*, která se orientuje na teoretickou i na praktickou část politiky. Metodu *policy analýzy* volím z toho důvodu, že je dobře využitelná ve veřejné sféře politiky, kde plní tzv. “poradenskou činnost”. *Policy analýza* nemá přísně definované pracovní postupy, využívá

nejrůznější vyšetřovací techniky. Pro můj výzkum bude směrodatná například obsahová analýza, v níž budu zkoumat a hodnotit obsah nejrůznějších dokumentů, norem a zákonů věnujících se mému tématu. Z dalších technik *policy analyzy* mohu zmínit případovou studii, neboli studii jednotlivého případu - migrační politiky.

Z teoretického hlediska bude práce zarámována konceptem morální paniky jakožto situace, v níž se v důsledku silné mediální pozornosti v rámci politického diskurzu snaží se zvýšenou frekvencí veřejní aktéři deklarovat a prosazovat specifická opatření směřující ke spouštěči (referenčnímu objektu) morální paniky. Tento koncept se vhodně snoubí s teorií sekuritizace, kterou využiji při kódování promluv těchto aktérů. Zacílím se na medializovaná prohlášení politiků parlamentních stran, představitelů vlády a státního administrativního aparátu s důrazem na tzv. silové resorty, a na mediální prohlášení ve třech mnou vybraných médiích v období let 2014-2015. Přijatá opatření budu zjišťovat na základě obsahové analýzy veřejně přístupných dokumentů týkajících se migrace a azylové politiky s dlouhodobou a střednědobou působností, usnesení vlády a vyhlášek jednotlivých silových resortů a dalších relevantních dokumentů. Kódování rozprav a veřejných promluv bude zvlášť zacíleno na tyto základní body – 1. identifikace a klasifikace charakteru a obsahů argumentace jednotlivých aktérů v období morální paniky, 2. klasifikace jejich politické afiliace, a 3. identifikace určitých opakujících se stereotypů a dopad rámování tématu na společnost.

V úvodu práce se budu stručně věnovat migračním trendům v kontextu historie samostatné ČR se zvláštním důrazem na systém regulace migrace v rámci Schengenského prostoru, abych tzv. uprchlickou krizi zasadila do kontextu. Následně budu diskutovat zvolený konceptuální rámec, jeho limity a možnosti, které poskytuje ve vztahu k analyzované materii. V praktické části budu prezentovat výsledky kódování a klasifikace promluv veřejných aktérů a v rámci finální diskuse se zacílím na změny, které se v rámci migrační politiky ČR v kontextu tzv. uprchlické krize udály.

TEORETICKÁ ČÁST

2. Úvod do problematiky

Migrace nebo přesun osob z různých důvodů – klimatických, ekonomických, politických provází lidstvo od samého počátku jeho existence. Obecně lze definovat dva typy migrace – migrace vnější (mezinárodní) a migrace vnitřní (vnitrostátní). Podle směru migrace lze rozlišovat emigraci (vystěhování) a imigraci (přistěhování). Dalším možným dělením je migrace dobrovolná a nucená. S nynější situací je spojená nedobrovolná migrace, kdy lidé musí opustit svůj domov a hledat útočiště jinde – azyl, takové osoby nazýváme uprchlíky (Wawrosz 2015: 36 – 37).

Uprchlíctví samozřejmě nelze spojovat až s příchodem moderní doby, ale právní úprava této problematiky vznikla v mezinárodním právu až ve 20. století (Honusková 2011: 23). Po druhé světové válce byly počty uprchlíků velmi vysoké, což vedlo v roce 1950 ke vzniku humanitární a nepolitické organizace UNHCR, která měla fungovat pouze 3 roky, ale v roce 2015 oslavila 65 let výročí.¹(UNHCR.org).

Dnes mezi její hlavní cíle patří ochrana uprchlíků a snaha pomoci jim začít budovat nový život v normálních podmínkách. Mezinárodní právní ochrana tvoří základní pilíř UNHCR, jejíž mandát se postupně rozšířil na několik kategorií osob (Čepelka 2006: 44 – 46). Úmluva y roku 1951 článek 35 o „spolupráci státních úřadů se Spojenými národy“ zavazuje smluvní státy spolupracovat s UNHCR (Čepelka 2006: 45 – 46 – doplnit úmluvu). V České republice působí organizace od roku 1992 a hlavním cílem je podpora komplexního azylového systému umožňujícího zemi posuzovat uprchlíky v souladu s mezinárodním právem a posuzovat samostatně žádosti o mezinárodní ochranu (Čepelka 2006: 50).

¹ UNHCR.org. (History, <http://www.unhcr.org/history-of-unhcr.html>).

Úmluva o právním postavení uprchlíků z roku 1951 definuje uprchlíka jako osobu, která: „*Se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodu rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti (..)*“ (OSN.cz)².

V současné době definice uprchlíka zahrnuje výklad lidských práv a ochranu zájmů osob, které jsou pronásledované, což se stalo v důsledku rozvoje univerzálního systému ochrany lidských práv (Honusková 2011: 221). První souhrn lidských práv datujeme do roku 1948 vznikem Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod v rámci OSN. Postupně dochází k rozvoji i na regionální úrovni. Zaměříme-li se na Evropu, je důležité zmínit, že neexistuje jednotný systém, nýbrž je rozdělen na ochranu Evropského soudu pro lidská práva se sídlem ve Štrasburku a „Listinu základních práv Evropské unie“ v rámci EU (Černá 2009: 5 – 7).

Dále je třeba ujasnit, že existuje rozdíl mezi statutem uprchlíka a azylem. Status uprchlíka se vztahuje na konkrétní osobu a zaniká, pokud konkrétní osobě už nehrozí v dané zemi nebezpečí, zatímco azyl vytváří institut ochrany a právo na trvalý pobyt v zemi. Evropské státy tyto dva pojmy často nerozlišují (Academic.oup.com). Žadatel o azyl (dnes žadatel o udělení mezinárodní ochrany) je člověk tvrdící o sobě, že je uprchlík a žádá o mezinárodní ochranu. Pokud je žádosti vyhověno, stává se z něj azylant (Encyklopedie migrace.cz).

Všechny zmíněné pojmy – migrant, žadatel o azyl, uprchlík, azylant se ve významu liší, ale jsou navzájem úzce propojené. Migrant přecházející z místa na místo, může žádat o azyl z důvodu prchání před určitým nebezpečím a pokud je žádosti vyhověno a je mu udělen azyl, stává se azylantem. Pokud azyl nezíská, status uprchlíka mu zanikne například se skončením válečného konfliktu.

² OSN.cz. Úmluva o právním postavení uprchlíků. 1951. (<http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/uprchlici.pdf>).

3. Co vůbec znamená uprchlická krize?

Je morální i právní povinností EU pomoci lidem, kteří to potřebují. Forma mezinárodní ochrany se nazývá azyl a poskytuje se osobám prchajícím z jejich domoviny, do které se z různých důvodů nemohou vrátit. Každý členský stát je odpovědný za prověřování žádostí o azyl a o jeho rozhodnutí. Problém je, že ne každý přicházející potřebuje ochranu a je velice složité tento fakt objevit.

Uprchlická krize vznikla kvůli „nelegálním“ migrantům, kteří se do EU dostali nelegálně, po moři (kde denně mnoho z nich umírá) nebo zaplatili převaděčům na hranicích. Příchod takových lidí stojí EU nemalé peníze a poskytování potravin, vody a podobně pro ní znamená velkou finanční zátěž (Evropská unie – Evropská komise 2016: 2).

V dnešní době se nelegální migrace nejčastěji skloňuje s „migrační vlnou“ a „uprchlickou krizí“, ale „ilegálním migrantem“ se může stát každý člověk, který například v zahraničí překročí povolenou dobu k pobytu nebo nevědomky překročí hranici sousedního státu. Větším problémem je organizovaný zločin, který je organizátorem nelegální migrace, než samotní migranti. Tito lidé z rozvrácených zemí nemají často jinou možnost, a proto využívají této cesty. V této situaci je těžké i pro státní orgány rozpoznat skutečné zločince od obětí (Honusková a kol. 2015: 81 – 82).

To, zda mají imigranti právo na trvalý život v evropských zemích s vyšší životní úrovní, pokud ano, kteří a jak integrace dosáhnout bez porušení jednoho ze základních principů lidské spravedlnosti – rovných podmínek, jsou jedny z nejčastěji kladených společenských otázek týkající se tohoto tématu. Politické elity na tyto otázky zřejmě odpovědi neznají. Na jedné straně hovoří o integraci, potlačování xenofobie, na straně druhé stojí občanská společnost, která cizince s odlišnou mentalitou a kulturou odmítá. Tak vzniklo něco, co je dnes nazýváno „migrační krize“. Tato „migrační krize“ argumentuje pouze nebezpečím, které

přináší islámské náboženství, což je nedostačující argument. (Maruška 2015: 14). K vyhrocení situace přispívá i zvyšující se nekompatibilita v rámci samotné Unie. Občané Evropské Unie se neztotožňují s dnešní podobou integrace, což se jeví jako mnohem větší problém, než příliv nebo neochota pomáhat uprchlíkům. Překážkou v integraci cizinců mezi občany EU je i fakt, že mnoho z nich se v EU usadit nechce a po čase se vrací do svých zemí původu, kde jsou nižší mzdy s vydělanými penězi z EU, kde jsou příjmy podstatně vyšší. Mnoho migrantů je tak pouze „dočasných“. Emigrace je pro obyvatele třetích zemí také strategií, jak se dostat do zemí, kde je sociální jistota (Cornelius a Rosenblum 2004 : 101).

Tato krize začala postupně gradovat v roce 2015 po celém světě. Na konci roku 2015 dosáhl počet lidí nucených opustit svůj domov na základě pronásledování, konfliktu, všeobecného násilí nebo porušování lidských práv na rekordní číslo 65,3 milionů (Global leader on statistics on refugees 2015: 2).

Do EU začal proudit neustále se zvyšující počet migrantů hlavně z Afriky a Blízkého východu. Základním hnacím motorem migrantů je ekonomika, ale i útěk před nepokoji a válkami (Malý 2015: 7). První cíl migrantů z těchto oblastí je Řecko a Itálie odkud se pak chtějí dostat dál do EU, například do Německa nebo Švédska (Evropská unie – Evropská komise 2016: 2). Tento trend je patrný již od roku 2014 a EU na něj nedokázala do podzimu 2015 adekvátně reagovat (Malý 2015: 14). V roce 2015 byly téměř všechny žádosti o azyl registrovány pouze v pěti zemích EU – Německo, Maďarsko, Švédsko, Rakousko a Itálie. To znamená, že zatížení migrační krizí není vůbec rovnoměrné (Evropská unie – Evropská komise 2016: 2). Migrační krize dosud gradovala v říjnu 2015, ve kterém přijelo do Řecka více než 200 000 lidí. V lednu 2016 se tento počet snížil zhruba na přibližně 60 000 osob (Sdělení komise evropského parlamentu 2016: 2).

3.1. Postoje zemí

Některé západní evropské země zavádějí otevřenou migrační politiku, některé i sociální systém pro přistěhovalce. Zásadním problémem celé situace je, že EU v této oblasti selhává a rezignuje například na plnění a vymáhání pravidel fungování Schengenského prostoru, která sama nastavila. Tato pravidla v principu sice nastavují volný pohyb osob přes hranice uvnitř členských států, ale také kontrolu vnějších hranic Schengenu (Malý 2015: 13). Místo konkrétního institucionálního řešení začaly na hranicích vznikat bariéry komplikující pohyb mezi členskými státy uvnitř Schengenu (Malý 2015: 14).

Některé členské státy - například Itálie, Malta, Řecko nebo Kypr jsou z důvodu jejich geografické polohy vystaveny příjezdu většího množství nelegálních migrantů než státy jiné. Tento problém je tedy nutné řešit na úrovni EU a vyžaduje solidaritu a spolupráci členských států (Usnesení Evropského parlamentu 2015: 3).

Jednotlivé země mají k této krizi různé postoje. Zmíním dva extrémy – Německo a Maďarsko. Německo odstoupilo od společných pravidel EU týkajících se azylové politiky, čímž podpořilo příchod imigrantů. Již v minulosti bylo Německo hlavním cílem uprchlíků, například v roce 1992 po rozpadu Jugoslávie země zaznamenala 438 000 žádostí o azyl. I dnes zůstává Německo díky své migrační politice velice žádanou zemí. Za rok 2015 bylo evidováno v Německu Spolkovým úřadem pro migraci a uprchlíky (BAMF) 1 092 milionů osob. Sám úřad připouští, že systém může osoby duplikovat. 60% osob bylo tvořeno muži a 40% ženami a dětmi. Z milionu osob bylo 50% Syřanů, 20% Afgánců, 10% Iráčanů a 20% ostatních (Zpravy.aktualne.cz). Každý žadatel v Německu musí zůstat první tři měsíce zdarma ve společných ubytovnách (hostely, oplocené areály) a ještě k tomu dostává kapesné až 140 euro měsíčně. Po těchto třech měsících jsou žadatelé přesunuti do měst a mohou si hledat práci. Po obdržení azylu má stejný přístup k pracovním, zdravotním a jiným příležitostem, ale každé tři roky je jeho případ znovu přezkoumán (Lidovky.cz 2015).

Naopak Maďarsko na svých hranicích vybudovalo bariéru, aby regulovalo množství příchozích, za což bylo kritizováno mnohými evropskými politiky, kteří to považují za návrat do období, kdy byla Evropa rozdělená (Malý 2015: 14). Postavení bariér právně neodporuje Schengenským pravidlům, ale jsou to členské státy samostatně, které je budují, nikoli EU (Peers 2015). Tento krok však Maďarsko ospravedlňuje tím, že v důsledku nečinnosti EU je třeba začít protěžovat radikálněji své národní zájmy, než být solidární k EU a také faktem, že Maďarsko se stalo klíčovým aktérem v problematice ilegální migrace do EU. Podle agentury Frontex došlo v první půlce roku 2015 k nárůstu ilegální migrace v Maďarsku o 900% (Kern 2015:Gatestone institute).

3.1.1. Institucionální rámec migrační krize

Cílem této části práce je zmapovat institucionální rámec migrační krize. V praxi to znamená, že se budu nejdříve věnovat postojům Evropské unie jako celku k problematice migrace a následně se zaměřím na Českou republiku. Výstupem této kapitoly by mělo být zjištění institucionálních nastavení EU a ČR, komparovat je a zjistit společné a odlišné znaky. Je důležité také rozlišovat obecně nastavené zásady EU a ČR v migrační politice a bezpečnostní opatření v reakci na nastalou krizi.

Společný evropský azylový systém EU tvoří soubor právních předpisů EU dokončených v roce 2005. Zajišťuje, že všechny členské státy EU chrání práva žadatelů o azyl a uprchlíků a stanovuje minimální standardy a postupy při rozhodování žádostí o azyl (Open society foundations). Společná azylová politika začala vznikat již v roce 1999, ale nepočítala s takovým počtem uprchlíků v tak krátkém čase (EU – EK 2016 : 3 – 4). Harmonizace azylové politiky nebyla dřívějším cílem, vyplynula z nutnosti situace. Vytvoření společného evropského azylového systému mělo zaručit také dodržování zásady *non-refoulement*³ (Pikna

³ Princip non – refoulement znamená princip nevydání uprchlíka zpět do země, kde mu hrozí nebezpečí.

2016: 126). Azylový systém je odlišný v celé EU. Již v době před vypuknutím migrační krize byly země vstřícnější k azylové politice – Belgie, Lucembursko, Nizozemsko a naopak země méně vstřícné, jako Velká Británie, Irsko a Dánsko (Wawrosz 2015: 39). Mezi společné zásadní dokumenty „SEAS⁴“ patří závěry Evropské rady z Tampere v roce 1999 ustavující pětiletý plán na vytvoření “SEAS”, Haagský program v roce 2004 navazující na předešlý plán, dále Zelená kniha o budoucím společném evropském azylovém systému z roku 2007, která se věnuje již přímo azylu a týká se 4 oblastí – právní nástroje, provádění, solidarita a vzájemné sdílení zátěže a vnější rozměr azylu, Stockholmský program 2009 a Post – Stockholmský program 2014, který je další fází budování “SEAS” (MVCR – Společný azylový systém) .

Schengenské dohody se vyvinuly z tzv. Saarbruckenské dohody fungující mezi SRN a Francií od roku 1984. Podnět k této dohodě, která znamenala postupné rušení kontrol na hranicích mezi těmito dvěma státy, dali evropští řidiči dálkové silniční přepravy, kterým vadilo zdržování na hranicích. 14. června 1985 podepsalo pět zemí Evropského společenství (Belgie, Francie, Lucembursko, SRN a Nizozemsko) první Schengenskou dohodu. Později se seznam zemí rozšířil o Španělsko, Portugalsko, Řecko, Rakousko nebo státy Severské rady. Některé státy si volný pohyb osob na vnitřních hranicích vykládají po svém. Velká Británie má například právo provádět jakékoliv kontroly ve vztahu k příslušníkům třetích zemí přicházejících z území členských států EU (Had a Píkna 2001: 77 – 79).

Tato dohoda se týkala otázek o zrušení kontrol na vnitřních hranicích, stanovila jednotné postupy pro vydávání jednotného víza, zavedla databázi “SIS”⁵ a vytvoření spolupráce mezi vnitřními a imigračními úředníky.

⁴ Společný evropský azylová systém.

⁵ Schengen information systém – Schengenský informační systém.

Problém Schengenské dohody spočíval v tom, že se týkala pouze menší části států Evropského společenství, proto bylo třeba zavést v budoucnu další opatření. Státy, kterých se zprvu dohoda týkala, k sobě měly velmi blízko a reagovaly na vnitřní vývoj Společenství i na vnitřní vlivy, jako je světová migrace. Dohoda vznikla v podstatě mimo rámec Evropského společenství, ale s jeho podporou. Již v době podpisu Schengenu se jednalo o revizi zakládajících smluv, což nakonec vedlo k přijetí Smlouvy o Evropské unii 1. 1. 1993. Rada Schengenských ustanovení se tak dostala do Maastrichtské smlouvy a do přijatých směrnic v rámci agendy EU (Druláková 2011: 35 - 50). Schengenský prostor je složený z 26 zemí, které souhlasily s volným pohybem svých občanů mezi těmito státy jako jedné země. 22 zemí jsou členy EU a 4 jsou členy “EFTA”⁶. Aby byl Schengenský prostor kompaktní narušuje také fakt, že některé členské státy EU nejsou členy Schengenu. Takovým příkladem může být Kypr, Bulharsko nebo Rumunsko. V důsledku migrační krize se hovoří o udržitelnosti oblasti Řecka, Srbska a Chorvatska (Schengen agreement). Mimo Schengen jsou francouzská i nizozemská zámořská území, Faerské ostrovy, Grónsko, Špicberky (Vláčil 2016: 25).

3.2. Nejdůležitější opatření Schengenského prostoru

- 1) zrušení kontrol na vnitřních hranicích a přesunutí kontrol na hranice vnější
 - 2) společné podmínky pro překročení vnějších hranic
 - 3) oddělené odbavení osob z Schengenu a osob mimo Schengen
 - 4) společné podmínky pro vstup a udělování krátkodobých víz
 - 5) koordinace příslušných orgánů při zajištění bezpečnosti vnějších hranic
 - 6) povinné ohlašování občanů třetích zemí
 - 7) společná pravidla žádostí o azyl (Dublinská smlouva)
 - 8) zřízení SIS
 - 9) společné podmínky pronásledování osob
- posílení spolupráce trestních soudních orgánů (Pikna 2001 :79).

⁶ Evropské sdružení volného obchodu.

Obecně lze říci, že je Schengenský systém jeden z nejviditelnějších integračních projektů EU pro běžného občana díky vzájemné regulaci pohybu osob, rozšiřování spolupráce a prohlubování integrace. Tento systém se stal i jedním z důležitých měřítek plnohodnotnosti členství nových států EU po roce 2004. Na druhou stranu v oblastech mimo EU jsou některé aspekty tohoto systému kritizovány a tento systém je nazýván jako „*Schengenská pevnost Evropa*“ (Šlosarčík in Aktuální otázky migrační politiky Evropské unie 2010: 57 a 65).

Evropské společenství přijalo 15. června 1990 tzv. *Dublinkou úmluvu* (podepsána v Dublinu), protože členy Schengenských dohod, nebyly všechny členské státy EU. V platnost vzešla tato Úmluva určující stát odpovědný za posouzení žádosti o azyl 1. září 1997 ve 12 zemích EU, zahrnovala tedy všechny tehdejší členy spolu s Norskem a Islandem (ec.europa.eu). Cílem této úmluvy bylo sjednotit spravedlivá kritéria uprchlíků pro členské státy i pro dotčené osoby (Pikna 2004: 159 – 160). Tento dnes již soubor dohod představuje evropskou legislativu, která uvádí, že žádost cizince o mezinárodní ochranu má být projednávána a rozhodována pouze jedním konkrétním státem ze všech členů EU. Cílem této Úmluvy bylo stanovení jednotných kritérií pro přidělení odpovědnosti konkrétnímu státu a zrychlení příjmu uprchlíků. Po určení státu následovalo schválení přístupu do země, projednání žádosti a příjem migranta. Efektivita tohoto přístupu narážela na neschopnost řešení krátkodobých pobytů (Druláková 2011: 30 – 33).

V roce 2003 tuto Úmluvu nahradilo nařízení nazývané „*Dublin II*“, které blíže stanovilo kritéria a mechanismy pro určení členského státu posuzujícího žádosti o azyl. Kvůli srozumitelnosti nahradilo tento dokument nařízení nazvané „*Dublin III*“. Tento dokument je dnes nejdůležitějším pramenem v zastupování osob, které žádají o mezinárodní ochranu a došlo v něm zejména ke změně pravidel ve vyřizování žádostí, provádění přemísťování a ve spolupráci mezi státy při slučování rodinných příslušníků v případě nezletilých osob.

Kritéria příslušného státu – nerozdělování rodiny
odpovědnost státu při vydání povolení k pobytu či vízu
vstup a pobyt – zkoumání nedovoleného vstupu
osvobození od vízové povinnosti
tranzitní prostor letiště členského státu – pokud je podaná žádost o mezinárodní ochranu na letišti, zodpovídá příslušný stát (MVCR – Cestování po EU a po Schengenu).

3.3.Kritika

Problémem zůstává znevýhodnění členských států nacházejících se na vnější hranici EU, jelikož jsou zatíženi větším množstvím příchozích osob. Týká se to především Řecka a Itálie kvůli námořním trasám, dále Maďarska a Německa kvůli pozemním trasám (Pikna 2016: 127 – 129).

V květnu 1999 vstoupila v platnost *“Amsterodamská smlouva”*, která přinesla důležitou změnu ve formě začlenění Schengenských dohod, které byly do této doby mimo strukturu EU. Tato smlouva má za cíl vytvoření prostoru svobody a bezpečnosti s právem zaručujícím volný pohyb osob s vhodnými opatřeními, například kontroly na vnějších hranicích, přistěhovalectví, práva azylu, předcházení a eliminace zločinnosti (Pikna 2001 : 26 – 27). Amsterodamská smlouva přenesla azylovou politiku ze třetího pilíře do prvního pilíře (MVCR – Společný evropský azylový systém).

Výše zmapovaná legislativa dokazuje, že EU má v oblasti azylové politiky poměrně rozsáhlé pravomoce. Veškerá rozhodnutí probíhají řádným legislativním procesem, není vyžadována jednomyslnost, což znamená, že menší členské země mohou být přehlasované. Stalo se tak i v případě rozhodnutí Rady EU o přerozdělování uprchlíků (Wawrosz 2015: 40 – 43).

3.4. Proces udělování azylu

V rámci Společného azylového systému “CEAS” jsou postupy pro podávání žádosti o azyl ve všech členských státech obdobné. Po vstupu žadatele na území jednoho ze členských států EU, mu jsou sejmuty otisky prstů a jsou odeslány do databáze “EURODAC⁷”, která vyhodnotí konkrétní zemi příslušnou pro vyřízení žádosti o azyl. Podle Dublinského nařízení musí být zpracována v první zemi, kam žadatel vstoupí. Systém EURODAC je zřízený a spravovaný Evropskou komisí a jedná se o jednotku, která jménem členských států spravuje ústřední databázi a disponuje počítačovým systémem na rozpoznávání otisků prstů. Znamená to, že každý členský stát povinně snímá otisky prstů každého žadatele o azyl staršího 14 let a zanáší stanovené údaje do tohoto systému. Existují tři kategorie osob – 1) žadatelé o azyl, 2) cizinci nelegálně překračující vnější hranici Unie a 3) cizinci zadrženi až při nelegálním pobytu na území členského státu. (Pikna 2004:163 – 164). V číslech se v roce 2015 dostalo cca 50 tisíc osob bez registrace v systému EURODAC dále do Schengenského prostoru, přestože by tomuto měla být schopná databáze zabránit (Evropské hodnoty 2015: 3 – 4).

Rozhodnutí o azylu je závislé na mnoha faktorech, například zda má žadatel o azyl v členském státě EU příbuzné nebo zda vůbec vstoupil na území EU legálně. Během čekání na rozhodnutí musí členské státy EU podle Směrnice o podmínkách přijetí poskytnout žadateli materiální podmínky, například ubytování nebo stravu. Poté získá žadatel o azyl přiděleného pracovníka, který ho vyslechne kvůli plnění podmínek pro získání statusu uprchlíka nebo ochrany. Pokud je žádost zamítnuta, je možné se odvolat nebo se vrátit do země svého původu.

Směrnice o azylovém řízení stanovuje pravidla celého procesu žádostí o azyl – jak podávat žádost, posuzování, výše pomoci, odvolání v případě neúspěchu. Řízení by nemělo trvat déle než 6 měsíců, mělo by být prováděno školenými pracovníky v tomto oboru, čímž EU v podstatě šetří i peníze. Studie z roku 2014 ukázala, že 73%

⁷ Elektronická databáze otisků prstů využívaná v rámci Dublinského systému.

zemí členských zemí zavedlo speciální imigrační programy pro vysoce kvalifikované profesionály a 27% zemí ještě ne. Rozdíl mezi kvalifikovanými pracovníky a ostatními je zejména v nabízených platech. Země střední a východní Evropy požadují nižší plat, v západní Evropě je nejnižší požadovaný plat v Belgii a Velké Británii (Deloitte 2014: 4 - 5).

Tato nová nastavení by měla lépe vybavit členské státy k vyřizování neoprávněných žádostí. Směrnice také nastavuje, že každému žadateli o azyl musí být uspokojeny jeho základní potřeby, jako je ubytování, strava, zdravotní péče a zaměstnání. Přístup k zaměstnání musí být udělen nejpozději do 9 měsíců. Než může být osobě přidělený azyl, musí získat status uprchlíka nebo status osoby pod doplňkovou ochranou. To všechno určují výše zmíněné kvalifikační směrnice. (Evropská komise 2014: 3 – 6). (EK – Společný evropský azylový systém. EU).

3.5.Migrační politika ČR

Migrační politika České republiky je v souladu se společnou politikou EU, vyplývá tedy ze společných právních nástrojů Unie a její počátky sahají do 90. let 20. století. Konkrétní oblasti migrace, které Unie reguluje, jsou mezinárodní ochrana (azyl), ochrana vnější hranice EU a oblast návratů (MV strategie 2015: 4). Česká legislativa však nerozlišuje pojmy azyl a uprchlictví, oba tyto pojmy zahrnuje nadřazený pojem mezinárodní ochrana. Cílem vlády ČR je zaměřit se zejména na řešení příčin, které podnítily současný kritický stav.

Primárním zájmem ČR je za prvé zachování volného pohybu osob v rámci EU. V tomto ohledu musí ČR bojovat za nedotknutelnost svobody pohybu a plně podporovat Evropskou komisi, která je vymahatelem dodržování tohoto bodu. Druhým důležitým cílem je jistota země v plnohodnotném členství v Schengenském prostoru bez kontrol na vnitřních hranicích a to hlavně tehdy, pokud by se hranice

Schengenu jakkoliv přehodnocovaly. Třetím cílem je zajištění dobrovolnosti v rozhodování o přemísťování a přesídlování uprchlíků ze třetích zemí. Zjednodušeně řečeno, je prioritou dobrovolnost - kolik a jaké azylanty chce země přijmout. K ochraně těchto zájmů ČR je nezbytné aktivně se zapojovat do diskuzí a přicházet s konkrétními opatřeními. Zlepšení evropského migračního systému musí předcházet efektivní kroky na domácí úrovni – například posílení kompletní integrace migrantů, řešení a předcházení bezpečnostních rizik a otevřená diskuze s veřejností (Národní konvent – evropské hodnoty 2015: 2 -5).

Společná migrační politika ČR a Unie stojí na několika pilířích. Prvním z nich je přijímání legálních migrantů a snadný vstup s ohledem na zachování konkurenceschopnosti v globálním ekonomickém prostředí. Druhým pilířem je zajištění mezinárodní ochrany nebo návrat do země původu nelegálním migrantům. Třetím pilířem je zajištění integrace, která pomůže předejít bezpečnostním rizikům a poslední, čtvrtý pilíř definuje podporu bezpečnostní stabilizace a sociálně – ekonomického rozvoje ve zdrojových a tranzitních zemích (MV strategie 2015: 4 – 5).

Integrace cizinců by měla být zásadním nástrojem úspěšné migrační politiky. Tento pojem lze definovat jako obousměrný proces, do kterého jsou zapojeni cizinci i majoritní společnost. Obecně lze konstatovat, že integrační politika členských států EU není jednotná a založená na společných nástrojích. Členské státy si zachovávají vysokou míru diskrece. Cílem EU v této otázce je zejména rozvíjení praktické spolupráce v otázce integrace. Cílem ČR je zajistit dostatek informací o celé problematice a integrovat cizince s ohledem na jejich kulturu. Nástroje k tomuto kroku využívané jsou – Aktualizace Koncepce integrace cizinců z roku 2011, Aktualizace Státního integračního programu, posílení aktivit ČR při výměně informací a zkušeností, rozvoj center na podporu integrace cizinců, posílení komunikačních strategií a sociální služby (MV strategie 2015: 6-7).

Nelegální migrace a návratová politika se aktuálně jeví jako jeden z nejzávažnějších problémů, jelikož roku 2014 EU zaznamenala více než 280 tisíc osob bez oprávnění ke vstupu, nejvíce v oblasti Středomoří. V České republice je tento problém celkem stabilní a ne tolik dramatický, jako například v Itálii, Řecku nebo Maďarsku. Členské státy EU musejí spolupracovat v otázce boje proti organizovanému zločinu spojenému s nelegální migrací, převaděčství a obchodování s lidmi. Tuto spolupráci zajišťuje “EUROPOL”⁸ a různé typy agentur spadající pod EU, například “Frontex”⁹.

Hlavními cíli v tomto případě je podpora společné návratové politiky EU, potírání nelegální migrace, podpora aktivit snižující obchod s lidmi, převaděčství apod. Cíle ČR jsou udržení kvality vízového procesu, návratové politiky. Hlavní nástroje ČR k řešení této problematiky jsou předvstupní kontroly, návratová politika, spolupráce s třetími zeměmi a kontrola pobytu cizinců. Mezi nástroje EU patří například rozšíření pobytových kontrol, posílení monitoringu návratových operací, zefektivňování činnosti v oblasti kontroly (MV strategie 2015: 8 – 10).

Dalším významným tématem v tomto kontextu je azylová problematika „Kdo má právo na azyl“ a podobně. Žadatel o azyl je člověk, který potřebuje ochranu mimo svojí domovinu, ať už z důvodu náboženského pronásledování nebo z politického přesvědčení. Je povinností členských zemí EU se zabývat každou žádostí o azyl, nelze si vybírat. EU registrovala roku 2014 na 650 tisíc žádostí, ČR 1156 žádostí převážně z Ukrajiny a Sýrie. Celá oblast mezinárodní ochrany je pokrytá společným evropským azylovým systémem a logicky z něj vychází i český azylový systém. Tuto oblast lze tedy považovat za sjednocenou v rámci celé Unie, čemuž pomáhá i úřad “EASO”¹⁰. (MV strategie 2015: 11 – 13).

⁸ Evropská policejní úřad.

⁹ Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států EU.

¹⁰ Evropská podpůrný úřad pro otázky azylu.

Vnější dimenzi migrační politiky lze chápat jako přímou pomoc uprchlíkům v zemích původu a rozvoj třetích zemí a možností jak předcházet zvýšeným migračním tokům do EU. Roku 2015 ČR zřídila stálý program Ministerstva vnitra reagující na aktuální stav migrace. Dále se Česká republika zapojila do Regionálních programů ochrany a rozvoje Evropské unie “RDPP” (MV strategie 2015: 14 – 16). Tato oblast se snaží podporovat diplomatické kroky a hledá řešení konfliktů v Sýrii, Iráku nebo Libyi. EU se snaží poskytovat pomoc obyvatelům Sýrie, jelikož hlavně občanská válka zde, je příčinou migrační krize . Dohromady bylo zatím k těmto účelům poskytnuto 3, 9 miliardy eur a mimo jiné EU poskytla i 1,8 miliardy eur na vytvoření svěreneckého fondu pro stabilitu a řešení příčin krize v Africe – konkrétně v oblastech Sahelu, kolem jezera Čad, Afrického rohu a na severu Afriky (Evropská komise).

Volný pohyb osob v Evropské unii a Schengenská spolupráce, která měla za následek zrušení kontroly všech osob, které překračují vnitřní hranice. Dnes je volný pohyb osob jednou ze základních svobod EU, ale v současnosti je tato oblast ovlivněná tlakem migrační vlny na vnější jižní a jihovýchodní hranici EU. Problémem je také neplnění všech povinností některými členskými státy, což zesiluje tendence znovu zavést zrušené kontroly na vnitřních hranicích. Pro ČR je udržení současného systému naprosto zásadní. Nástrojem k řešení situace je Národní Schengenský plán 2014. (MV strategie 2015: 17 – 18).

Oblast legální migrace je v podstatě nejvyšším a nejdůležitějším cílem celé Evropské unie. Harmonizace této oblasti spočívá v kategorizaci osob a z toho vyplývajících pobytových oprávněních, přesto lze najít v jednotlivých členských státech mnoho odlišností, zejména v objemu legální migrace. Hlavním cílem v tomto tématu na národní i unijní úrovni je vytvoření kvalitních a fungujících projektů mířené na vybrané cílové občany třetích států (MV strategie 2015: 19 – 20).

3.6. Statistiky

Obecný problém při výzkumu statistických údajů týkajících se migrační krize je množství a odlišnost dat. Evropa úplně přesně neví, kolik migrantů v roce 2015 dorazilo, jelikož ne každý migrant byl při nelegálním přechodu registrován a zachycen. Znepokojující je fakt, že podle “EUROPOLU” se podstatně zvyšuje počet příslušníků radikálního islamismu přítomných v Evropě (Baret 2015 : reflex.cz).

Podle OSN je počet mezinárodních migrantů na celém světě 214 milionů, z čehož je cca 19 milionů uprchlíků, 39 milionů vnitřně vysídlených osob.

V důsledku ozbrojených konfliktů a politické nestability blízko hranic EU OSN odhaduje, že se v okolí Evropy nachází až 25 milionů osob. V rámci migrační krize vstoupilo v roce 2015 nelegálním způsobem do EU 1 820 000 migrantů, což je šestinásobek počtu z roku 2014. Problém je, že někteří migranti vstoupili do EU dvakrát, nejdříve do Řecka a poté do Maďarska, Chorvatska nebo Slovinska. Reálný odhad je cca 1,1 milionu migrantů (EK 2017: 1 historický přehled).

V roce 2014 byla v rámci celé EU vyřízena kladně téměř polovina žádostí (45%), ochranu tak získalo přes 180 000 osob, zatímco za první tři čtvrtletí roku 2015 bylo vyřízeno 48% žádostí. Největší pravděpodobnost zisku ochrany mají podle dostupných statistik Syřané, Iráčané a Eritrejci (přes 90%), zatímco Albánci nebo Kosované mají téměř nulovou šanci. Za poslední roky se podařilo zkrátit lhůtu pro zpracování žádostí celého imigračního procesu. Méně než jeden měsíc může trvat vyřízení víza nebo pracovního povolení v 15 zemích, nejrychleji probíhá proces ve Finsku a Portugalsku. Ve čtyřech zemích trvá proces déle než 2 měsíce (Deloitte 2014: 8).

Podle údajů agentury Frontex přišlo do EU v roce 2015 1, 83 milionu nelegálních migrantů. Data poskytl 31 zemí v rámci „FRAN“ (Frontex Risk analysis network) a zahrnuje nelegální přechody severní a východní cestou (také z Ukrajiny a Ruska). Agentura přiznává, že mohou být některé osoby započítávány opakovaně. Výzkum UNHCR čítá 1, 62 milionu, ale zahrnuje všechny žádosti o azyl v Evropě. Po odečtení žádostí v tranzitních zemích zůstává číslo 1 131 249 osob, ale toto číslo zahrnuje navíc Švýcarsko, Norsko a Island. Podle „Eurostatu“¹¹ je reálné číslo 1, 23 milionu, ale zahrnuje pouze žádosti podané do konce listopadu 2015. Agentura „EASO“, která shromažďuje data od členských států (zahrnuje EU, Norsko a Švýcarsko) a mezinárodních organizací, přišla s číslem 1 349 638 žádostí. „IOM“¹² sledující pouze středomořskou a balkánskou trasu poskytuje údaj 1 084 625 osob (Zpravy.aktualne.cz).

Rok 2015 byl rekordní, co se počtu žádostí týká, ale podobná čísla se objevovala už v roce 1992 po rozpadu Jugoslávie, kdy žádalo o azyl v EU 672 000 lidí. Rozdíl byl v počtu členských zemí EU, kterých bylo v té době pouze 15. Migrační krize dnes je pouze více medializovaná (MVCR).

Milion žadatelů zaznamenaný v roce 2015 odpovídá pouze 0,2% obyvatel EU, jeden uprchlík tak připadá přibližně na 500 Evropanů. Problémem je tedy ne počet žadatelů a přicházejících, ale jejich nerovnoměrné rozvrstvení, protože většina uprchlíků míří zejména do Německa.

Český imigrační proces trvá průměrně 12 týdnů a je v EU jeden z nejpomalejších, delší dobu trvá pouze v Itálii. Česká republika je podle dostupných statistik málo žádanou zemí migrantů. Celý proces se v ČR skládá z ohlášení pracovního volného pracovního místa, získání pracovního povolení na úřadu práce, což trvá cca 30 dní, poté se podává žádost o zaměstnaneckou kartu, to trvá cca 60 – 90 dní. O získání rozhoduje obor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra

¹¹ Statistický úřad EU.

¹² Mezinárodní organizace pro migraci.

(ČTK 2016). Ministerstvo vnitra je povinné posoudit každou žádost individuálně a pokud žadatel prokáže, že mu ve své zemi hrozí postih za jeho politické názory, rasu, národnost, náboženství nebo je ohrožený válečným konfliktem, získá mezinárodní ochranu formou azylu. Na udělení tohoto statusu čeká cizinec zhruba 2 – 3 týdny v přijímacím středisku, kde mu jsou sejmuty otisky a podobně. Poté může být přesunutý do pobytového střediska a v případě pozitivního rozhodnutí do Integrovaného azylového střediska (MVCR).

3.7. Opatření EU a ČR

Evropská unie se snaží uskutečnit řadu opatření na řešení této situace. Mezi tyto opatření patří například – snaha vyřešit klíčové příčiny krize, zvýšení pomoci postiženým osobám. EU pracuje na relokaci žadatelů o azyl, kteří jsou již v EU přítomní, dále pracuje na přesídlení a navracení osob, kterým nemůže být v žádostech vyhověno. V neposlední řadě se EU snaží posílit bezpečnost na hranicích, což zajišťuje nově vzniklá pohraniční a pobřežní stráž. Stejně důležitý je boj proti převaděčům osob (Evropská unie – Evropská komise 2016: 1).

Obecným cílem EU je posílit společný migrační systém, čelit následkům zapříčiněným neřízenými a nelegálními toky osob a do budoucna tyto toky řídit a usměrňovat, což spočívá v zajištění ochrany a možnosti vstupu do EU a na druhou stranu rychlé a účinné identifikaci osob bez práva na pobyt v EU (Sdělení komise evropského parlamentu 2016: 2). V roce 2015 se konalo mnoho jednání Evropské rady i Rady EU o řešení migrační krize. Některá navržená opatření byla již schválena, ale zatím to ke zmenšení přílivu uprchlíků příliš nepomohlo, což znamená, že politika EU je členskými státy v této oblasti hodnocená jako neúčinná (Malý 2015: 14).

EU uzavřela dohodu s Tureckem o zadržení nekontrolovatelného přílivu migrantů z jedné z největších cest v Egejském moři. Dohoda má rovněž stanovit legální způsoby, jakými se uprchlíci mohou dostat do Evropy. Průměrný denní počet přicházejících z Turecka přibližně 7000 osob v říjnu 2015 se snížil koncem května 2016 na 47 osob denně (Evropská unie – Evropská komise 2016: 2). V praxi vypadá dohoda tak, že EU převezme z Turecka Syřany, kteří se nepokusily o nelegální cestu výměnou za vrácení Syřanů s neoprávněným vstupem (Evropská unie – Evropská komise 2016 : 3). Došlo tedy k prohloubení spolupráce mezi Unií a Tureckem, které se zavázalo k aktivní ochraně hranic a uplatňování readmisních dohod. Pokud Turecko tyto podmínky dodrží, mělo by dojít i k urychlení vízové liberalizace (Bohuslav Sobotka. cz).

Opatření EU navržené Evropskou komisí mají obecně za cíl pomoci členským státům vypořádat se s rostoucím počtem žádostí o azyl vytvořením společného seznamu bezpečných zemí původu, který by měl nakonec vést k rychlejšímu vyřízení žádostí. Komise navrhla rozšířit tento seznam o Albánii, Kosovo, Bosnu a Hercegovinu, Turecko, Srbsko, Makedonii, Černou Horu. Všechny tyto země splňují ve větší či menší míře “kodaňská kritéria” stanovující zaručení demokracie, právní stát, dodržování lidských práv, respektování ochrany menšin.

V oblasti poskytování humanitární a rozvojové pomoci věnovala EU v letech 2015, 2016 z rozpočtu více než 10 miliard eur. Dále EU finančně podporuje projekty řešící naléhavé humanitární potřeby (voda, potraviny, přístřeší) uprchlíků nacházejících se například v Řecku od května 2016. Další humanitární pomoc míří mimo EU do Turecka, Jordánska, Iráku nebo Libanonu. Z 3 milionů uprchlíků nacházejících se v Turecku je 2,5 milionů ze Sýrie. V plánu EU a členských států je poskytnout v letech 2016 – 2018 skrze zvláštní nástroj na podporu uprchlíků v Turecku 6 miliard eur (MVCR).

Základním stavebním kamenem bezpečnosti a fungující vnitřní mobility jsou pevné vnější hranice. V EU to platí dvojnásob kvůli volnému pohybu v rámci Schengenského prostoru. To, že má EU v této věci nedostatky a mezery se jasně ukázalo při řešení migrační krize. V roce 2016 vznikla nová pohraniční a pobřežní stráž s cílem posílit spravování a bezpečnost na společných vnějších hranicích EU. Tento krok je důležitým posunem v otázce bezpečnosti, Evropská pohraniční a pobřežní stráž spolupracuje také s agenturami jako je Europol a Eurojust, aby snáze odhalovala převaděčství migrantů, obchod s lidmi a hrozby terorismu (Evropská Komise 2016: 3 – 5). S tímto tématem souvisí také záchrana na moři. Během roku 2015 bylo při společných operacích Triton a Poseidon zachráněno přes 250 000 lidí, odhaleno přes milion nelegálních přistěhovalců a zadrženo 900 osob podezřelých z převaděčství (EK 2016: 4).

Zásadním opatřením ze strany EU je identifikace nelegálních migrantů a v rámci readmisních dohod je vracet zpět. Podle Evropské komise bylo v oblasti relokace, přesídlení a navrácení cílem relokovat 160 000 žadatelů o azyl z Řecka a Itálie do jiných zemí EU, to mělo proběhnout do září 2017. Vzhledem k tomu, že koncem července 2016 bylo zatím relováno pouze 3000 těchto osob, musí jednotlivé vlády tento program urychlit, aby byl funkční (Collett Elizabeth 2016: MPI). Na efektivitu relokace bylo z rozpočtu EU poskytnuto 640 milionů eur (EK 2016: 5). Evropská komise předložila v roce 2015 akční plán EU o navrácení, který definuje bezprostřední a střednědobá opatření s cílem zlepšit sdílení informací, posílit roli a mandát Frontexu v návratových operacích a vytvoření integrovaného systému řízení návratů. Dobrovolný program přesídlení spočívá ve vytvoření bezpečných a legálních podmínek pro vstup žadatelů do EU. Cílem programu je přesídlit 22 500 osob ze zemí mimo EU, do EU. K zastavení nebo alespoň ke snížení nelegální a nekontrolované migrace napomáhá vysílání odborníků na registraci osob a koordinaci navrácení některých osob do země jejich původu. Cílem programu je vytvoření partnerství se zeměmi, odkud uprchlíci přicházejí. Návrh EU poskytuje 8 miliard eur do roku 2021 (EK 2016).

V otázce migrace a opatřeních EU v rámci azylové politiky je třeba se nespoléhat pouze na integrační projekty, ale je nutné brát v potaz zejména bezpečnostní aspekt spojený s přílivem imigrantů a žadatelů o azyl ze zemí Blízkého východu, který nelze podceňovat vzhledem k probíhajícím ozbrojeným konfliktům a se stále narůstající radikalizací v řadách bojovníků Islámského státu. Prioritou EU musí být minimalizace těchto bezpečnostních rizik. V tomto kontextu je právem znepokojující, že mnohdy nejsou státy schopné identifikovat nelegální a nebezpečné migranty na svých vnějších hranicích (Evropské hodnoty 2015: 3 – 4).

Stále se stupňující teroristické útoky potvrzují nutnost zlepšit proces výměny a využívání informací. Hlavním nástrojem EU v této problematice je Europol, který postupně zřídil Evropské centrum pro boj proti terorismu, Evropské středisko pro boj proti převaděčství a Evropské centrum pro boj proti kyberkriminalitě (Evropská Komise 2016 :11 – 12). Protiteroristická politika EU není vykonávána samostatně, ale naopak v úzké spolupráci s politikou členských států EU, které jsou také členy jiných mezinárodních organizací – OSN, OBSE, NATO. S těmito organizacemi EU spolupracuje na bilaterální bázi, podobně jako s nečlenskými státy EU. (Závěšický 2006: 53).

Dalším opatřením je Evropská migrační síť, “EMN” – European migration network, která je tvořena mnoha spolupracujícími organizacemi zabývajícími se migrací v členských státech EU (mimo Dánska) a Norsku. Jejím hlavním úkolem je shromažďovat a analyzovat informace a data z oblasti azylu a migrace. Fungování upravuje „Rozhodnutí Rady (2008/381/ES) o zřízení Evropské migrační sítě“. Každá země má jedno národní kontaktní místo, v ČR je to odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra. Všechna tato kontaktní místa koordinuje a financuje Evropská komise a politickou činnost zajišťuje Řídící výbor sestavený ze zástupců jednotlivých členských zemí a Komise (Úřední věstník Evropské unie 2008).

Evropská unie se musí soustředit na vnější i vnitřní rozměr migrace, tudíž se všechny opatření soustředily na odstranění hlavních příčin neustále se rozšiřujících migračních toků, i na posílení spolupráce s třetími zeměmi původu a tranzitu při řízení migrace. Evropská unie má morální i právní povinnost nabídnout ochranu lidem, kteří jí potřebují. Je však nutné obnovit řád v celém migračním systému a provádět kolektivní rozhodnutí, která zajistí rovnoměrné rozdělení odpovědnosti mezi členské státy EU.

Na zvýšení migračních toků má vliv i ekonomický rozvoj. Globální ekonomická integrace podporuje migraci, jelikož migranti zaplňují nejméně atraktivní pracovní místa. Některé typy odvětví nejsou schopné zaplnit pracovní místa domácími pracovníky, čímž dochází k tomu, že jsou někdy celá průmyslová odvětví závislá na migrujících pracovních silách. Neřízená masová migrace však vede většinou ke zhoršení situace, jelikož ekonomičtí migranti odcházející ze svých zemí za vyšší životní úroveň, vyvolají tímto svým krokem pokles životní úrovně, jak v mateřských zemích, tak i v zemích kam směřují (Cornelius a Rosenblum 2004 : 101).

Česká republika je aktivní v rámci společných unijních operací. V roce 2014 se ČR zúčastnila 22 společných akcí agentury Frontex a vyslala cca 30 expertů. Zapojení se týkalo především v operacích na vnějších vzdušných hranicích EU, východní pozemní hranici a námořní jižní hranici. V případě okamžité krize je ČR schopná uvolnit cca 10 milionů korun na společné unijní operace. Dále je ČR schopná okamžitě vyslat 60 expertů na oblast migrace a azylu, letoun CASA s posádkou pro účely hlídek nad mořem a potřebné technické vybavení. V roce 2014 poskytla ČR finanční pomoc ve výši 85 000 000 Kč a v roce 2015 byla pomoc vyčleněná už 200 000 000 Kč. (Úřad vlády ČR 2015: aktivity české vlády v oblasti migrace).

Konkrétní opatření České republiky se týkají zejména řešení problémů v přímo postižených regionech mimo EU, což má mít za následek snížení migračních toků směrem do EU. V lednu 2015 byl zřízen Program Ministerstva vnitra na asistenci uprchlíkům v regionech původu a jako prevence proti velkým migračním pohybům. Finanční příspěvek činí 100 milionů ročně. Dalším opatřením je posílení programu MEDEVAC, který pomáhá v Jordánsku. Na tento program bylo v roce 2015 vyčleněno 50 milionů Kč. Mezi další pomoc se řadí průběžné poskytování humanitární pomoci, podpora bulharské a turecké azylové a rozpočtové politiky v hodnotě 25 mil Kč. a 10 mil. Kč.

ČR se také zapojuje do operačních plánů EASO – Evropského podpůrného azylového úřadu, který podporuje ty členské státy, které čelí zvýšenému migračnímu toku. (Úřad vlády ČR 2015: aktivity české vlády v oblasti migrace).

3.8. Časová osa schválených opatření

V první polovině roku 2015 byl zásadní vznik Evropského programu pro migraci, který byl přijatý 13. 5. 2015 a vztahuje se na všechny (vnější i vnitřní) aspekty řízení migrace. Opatření soustřeďuje do čtyř oblastí – snižování motivace k nelegální migraci, záchrana životů a zabezpečení vnějších hranic, silná azylová politika, nová pravidla legální migrace.

27. května byl předložen Evropskou komisí první balíček opatření pro řešení migrační krize zahrnující – návrh na mimořádnou relokaci 40 000 osob z Itálie a Řecka potřebujících mezinárodní ochranu do jiných členských států, doporučení o znovusídlení 20 000 osob potřebujících mezinárodní ochranu ze zemí mimo EU, Akční plán EU proti pašování migrantů, pokyny pro snímání otisků.

25. a 26. června se vedoucí představitelé dohodli na souboru opatření ve vztahu k těmto oblastem: relokace a přesídlování, navracení zpětné přebírání osob a spolupráce se třetími zeměmi.

20. července se Rada dohodla na vytvoření dočasného mechanismu relokace osob potřebující mezinárodní ochranu. Jednalo se o rozdělení 32 256 osob.

9. září byl předložen druhý balíček návrhů Evropské komise na řešení migrační krize. Návrh na mimořádnou relokaci 120 000 osob, mechanismus trvalé relokace pro všechny členské státy. Dále společný evropský seznam bezpečných zemí původu, efektivnější návratová politika, řešení vnějšího rozměru uprchlické krize, svěřenecký fond pro Afriku.

14. září bylo přijaté konečné rozhodnutí o relokaci 40 000 osob z Itálie a Řecka.

22. září bylo přijaté rozhodnutí o relokaci 120 000 osob z Itálie a Řecka.

Září byla schválena operace "EUNAVFOR" proti převaděčům.

15. října se lídři EU dohodli na souboru priorit – spolupráce se zeměmi původu a tranzitu, posílení vnějších hranic EU, navracení a zpětné přebírání osob.

9. listopadu byla přijatá další opatření pro řešení migrační krize – urychlení probíhajícího procesu relokace, posílení vnějších hranic EU, boj proti obchodování s lidmi a převaděčství, zlepšení v oblasti navracení a zpětného přebírání osob.

12. listopadu proběhl Valletský summit o migraci, kde vznikl akční plán zahrnující pět oblastí – řešení základních příčin nelegální migrace a nuceného vysídlení, zlepšení způsobů legální migrace, zvýšení ochrany migrantů a žadatelů o azyl, boj proti obchodu s migranty, lepší spolupráce v oblastech navracení.

V listopadu přijala EU společný akční plán s Tureckem k řešení uprchlické krize, kterou způsobila situace v Sýrii. Akční plán spočíval ve finančním zapojení členských států nebo ve zpětném přebírání osob mezi EU a Tureckem.

3. a 4. prosince byla schválena opatření nutná k posílení Schengenského prostoru.

17. a 18. prosince se Evropská rada dohodla na urychlení opatření ohledně fungování hotspotů, provádění rozhodnutí o relokaci a navracení, ochrany vnějších hranic EU a spoluprací se zeměmi původu a tranzitu.

Evropská rada (2016). Časová osa – reakce na migrační tlaky. (Consilium.europa.eu.).

PRAKTICKÁ ČÁST

4. Teoretický rámec

4.1. Teorie sekuritizace

Tato teorie vychází z pojmů „bezpečnosti“ a „bezpečí“, která vychází z latinského slova „*securitas*“. Moderní definice chápou bezpečnost jako stav nebo proces, který eliminuje hrozby, které hrozí referenčnímu objektu a jeho zájmům (Buzzan 1998: 21). Referenční objekt je schopný spolupracovat na této eliminaci v zájmu své bezpečnosti. Na pojetí bezpečnosti navazuje „*Teorie sekuritizace*“, rozvinutá kodaňskou školou. Kodaňská škola rozlišuje tři typy jednotek – referenční objekt, který je ohrožený, aktéry sekuritizace, kteří iniciují řečový akt a funkcionální aktéry (Buzzan 1998: 36).

V minulosti byl tradiční referenční objekt například stát a národ, dnes je typologie rozšířená díky výzkumu “kodaňské školy” o lidstvo jako celek, lidská práva nebo udržitelnost životního prostředí. Sekuritizační aktér může být politický lídr, lobbista nebo byrokratické zařízení. Posledním typem jednotky je funkcionální aktér, který ovlivňuje dynamiku procesu, ale přímo se na ní nepodílí (Buzzan 1998: 23 - 26).

Pojem sekuritizace poprvé zformuloval v roce 1995 Ole Waever a mezi nejznámější autory se řadí Barry Buzan. Tato teorie je vlastně procesem toho, jak je dané téma prezentováno ve veřejném prostoru příslušnými aktéry a stává se z něj bezpečnostní otázka. Proces spočívá v tom, že daný aktér příslušnými jazykovými prostředky prezentuje dané téma jako existenční hrozbu pro určitý referenční objekt a získá dostatečnou pozornost publika a dosáhne toho, že veřejnost vnímá věc jako ohrožení (Buzzan 1998: 33 – 35). Tento dynamický proces je příkladem extrémní formy politizace, jelikož se dané téma přesouvá do agendy státu, což z něj dělá téma

zásadní pro jeho ochranu a fungování, ale hlavně díky tomu, jak je prezentováno médiu a politiky.

Téma je většinou nepolitické a stává se součástí veřejné politiky právě až jeho politizací. Při procesu sekuritizace musí aktér (iniciátor procesu) určit referenční objekt a poté se obrací na funkcionální aktéry (publikum), které musí přesvědčit o důležitosti tématu. (Stejskal 2005 in CESES: 42 – 45). Kodaňská škola zmiňuje i opačný proces desekuritizace, kdy dané téma začne ztrácet na významu a začne se vytrácet z veřejné agendy.

Hlavním argumentem teorie sekuritizace je, že v mezinárodních vztazích se určitý problém stává ohrožením bezpečnosti proto, že je označen pouze jako jeden celek. I z toho důvodu preferuje kodaňská škola negativní pojetí bezpečnosti a proces desekuritizace, kdy přechází problémy bezpečnosti do běžné veřejné sféry. Kodaňská škola zastává názor, že neexistují žádné objektivní hrozby a pokud je řečený opak, je to spíše z politického, nežli z analytického důvodu. Vědci z kodaňské školy dělí potencionální hrozby entit na 5 sektorů – vojenský, politický, společenský, ekonomický a enviromentální (Zwitter and Wild 2003 : 3).

Obecně sekuritizace probíhá tak, že aktéři ve svých vystoupeních mluví o tématech, která chtějí sekuritizovat, využívají tedy nástroj řečového aktu. V případě migrace jsou to zejména politici a média. Většina argumentací je založená na vytvoření obavy z bezpečnosti referenčního objektu, klasicky ohrožení národních zájmů. Cílem tohoto procesu je vzbudit emociální vztah veřejnosti k referenčnímu objektu, nejedná se o rychlý proces. Jelikož se jedná o extrémní formu politizace, může docházet k manipulaci například z důvodu zneužívání mediálních prostředků. K úspěšnosti je nutné, aby veřejnost přijala jev jako bezpečnostní hrozbu. Téma musí být vhodně pojmenováno a politika funguje jako nástroj reakce na konkrétní problém a způsob řešení (Williams 2003 :512 – 515).

Teoretici kodaňské školy tvrdí, že některým sekuritizovaným problémům se dostává až moc velké pozornosti a prostředků. Jedním z nejpoužívanějších příkladů autorů je terorismus. Ten je jako bezpečnostní hrozba podle některých přeceňován (Zwitter and Wild). Souvisejícím sekuritizovaným tématem je i imigrace a uprchlická krize v Evropské unii. V tomto případě jsou obavy z teroristických útoků využívány jako důvod k zavádění hraničních kontrol na vnějších hranicích EU, ale opomíjeny jsou hlavní příčiny migrace, například ekonomické příčiny. Všechny bezpečnostní procesy ovlivňují vztahy ve společnosti. Jinak řečeno, společnost svým postojem dá prostor pro vytvoření politického významu v otázce bezpečnosti. V poslední době se ve společnosti množí projevy, které identifikují například multikulturalismus jako příčinu společenského rozpadu, ohrožení přežití domácí kultury. Migrace, která je s multikulturalismem spjatá, je pak chápána, jako jedním z faktorů oslabování národní tradice a společenské homogenity (Huysmans 2000: 757 – 758).

Migrace je jako bezpečnostní hrozba vykreslována různými aktéry a konkrétními institucemi, jako je Policie nebo Ministerstvo vnitra. Funkce Policie je zastupovat, kategorizovat politické zájmy v bezpečnostním diskurzu a navrhnout opatření k eliminaci problému. V otázce migrace Policie přistupuje k uprchlíkům a žadatelům o azyl jako k bezpečnostní hrozbě. Tímto přístupem se liší od politických institucí, které musejí brát v potaz i oblast lidských práv (Huysmans 2000: 757). Větší část rozhodovacích procesů v oblasti imigrační a azylové se odklání od problematiky lidských práv a humanitární oblasti a přesouvá směrem k tématu terorismu, obchodu s drogami a nelegálního převaděčství (Huysmans 2000: 760).

Sekuritizace migrace v rámci Evropské unie a členských států spojuje tři spolu související témata – vnitřní bezpečnost, kulturní bezpečnost a krize sociálního státu. Sekuritizace vnitřního trhu je naprosto klíčová v otázce migrace. V rámci Evropského integračního procesu byla vytvořena Schengenská úmluva, která předpokládá, že zrušení kontrol na vnitřních hranicích nemá vliv na příliv migrantů, jelikož kontroly na vnějších hranicích stále probíhají a jsou schopné zachytit různé

druhy kriminality. Sekuritizace vnitřní bezpečnosti je založená na tom, že pokud se sníží vnitřní hraniční kontroly, musí se posílit kontroly u vnějších hranic EU, které budou mít pod kontrolou, kdo smí legitimně vstupovat do prostoru volného pohybu.

Kulturní identita je s otázkou migrace také úzce spojená. Označení migrace jako kulturní výzvy k sociální a politické integraci využívají některé instituce k vyvolání mobilizace společnosti. Radikální konzervatismus touží po kulturní a rasové jednotě, tudíž vidí v migraci obecné ohrožení. Evropský integrační proces se naopak snaží proti chápání migrace jako kulturního nebezpečí bojovat. Snaží se cizince integrovat a asimilovat do domácích společností členských států. Druhým cílem je vytvoření vztahu mezi evropskou integrací a rozvojem multikulturní společnosti. Na druhou stranu má i EU vliv na vzestup rasistických a xenofobních nálad ve společnosti.

Přístup k sociálním a ekonomickým právům také úzce souvisí s migrací a to zejména v otázce, kdo má legitimní právo, aby mu stát zajistil dobré životní podmínky. Jelikož imigrantů stále přibývá, roste i „boj“ o sociální služby, zdravotní péči a podobně. To má za následek upřednostňování národních občanů v oblasti sociálního zabezpečení, na to reagují bouřlivě zase imigranti, kteří to berou jako diskriminaci. Na jedné straně, je přístup k sociálním právům a možnost převádět práva mezi zeměmi klíčovým nástrojem sociální integrace v EU. Na druhé straně se objevují názory, že cizinci zneužívají služeb a pomoci, kterých se jim dostává.

4.2. Morální panika

Tématu manipulace se věnuje ve své teorii morální paniky Stanley Cohen. Tento autor se zabývá vlivem médií na vytváření představy deviantního jednání na základě kriminalizace určitých činů vybraných k prezentaci. Cohen tvrdí, že média sama vytváří a zveličují vybraná témata a pomocí opakované prezentace získávají pozornost veřejnosti, která je přijímá jako obecné ohrožení. Fakta nejsou často podložena a ověřena a jedná se spíše o fámy vytvářející paniku a mající tu moc rozdělovat společnost. Tato teorie navazuje na výše zmíněnou teorii sekuritizace. Aktéři nejprve vybrané téma sekuritizují a komentují v médiích a na to navazuje reakce veřejnosti, která může vykazovat známky paniky (Cohen 2002: 8 – 10).

Veřejné postoje občanů k migraci jsou z velké části ovlivněné mylnými informacemi, která pochází zejména z médií, než jejich vlastními objektivními zkušenostmi. To jak široká veřejnost přijímá imigranty zásadně formuje mediální obraz vytvářený médii – to, jak jsou pojmenováni a vyobrazeni. Těchto postojů veřejnosti je dosahováno zjednodušováním a sekuritizací témat a nálepkováním imigrantů, což je snadné kvůli jejich odlišnostem. Tyto odlišnosti jsou však z nadřazené mocenské perspektivy generalizovány na celou skupinu. Používaný jazyk při informování médii má v tomto případě důležitou roli a vliv na vyvolání emocí veřejnosti. Většinou jsou využívány negativní konotace jako vlna nebo příliv, což vzbuzuje v lidech paniku (Cohen 2002: xx). Velkým plusem médií je to, že jich existuje tolik, že se informace v podstatě neustále opakují a dostávají se tak snáze do povědomí lidí. E. McCombs a L. Shaw tento proces nazvali „*agenda – setting*“, neboli nastolování témat (Cohen 2002: xxviii). Téma imigrace je obecně známé, ale málokterý Čech má vlastní zkušenosti s imigranty, proto je téma snadněji zmanipulovatelné než jiné.

Stanley Cohen zmiňuje pojem „*folk devils*“, který je přisuzován veřejnosti určité osobě nebo skupině lidí, kterou média označí jako postrach veřejnosti. Tento pojem se dá aplikovat i na imigranty, kteří jsou většinou v českém prostředí vykreslováni jako deviantní a nebezpeční.

Autor definuje uprchlíky jako jednu ze skupin, která je médiu vykreslována jako postrach veřejnosti. Časový horizont Cohen uvádí poslední desetiletí, ale vzhledem ke vzniklé migrační krizi je tento koncept aplikovatelný i na rok 2014 a 2015. Auto také zmiňuje, že média nedostatečně rozlišují mezi skupinami imigrantů, uprchlíků nebo žadatelů o azyl. Tento fakt jsem zmiňovala v kapitole migrační politika ČR, že i Česká legislativa nedostatečně rozlišuje tyto skupiny. Opět se zde objevují často používané stereotypizace, že jsou všichni imigranti a nerozlišuje se mezi jednotlivými rasami a etniky. Média tak nerozlišují v mnohých případech ani nelegální a legální imigranty čímž přispívají k nepřátelským postojům veřejnosti (Cohen 2002: 22). Evropeizace migrační politiky a EU obecně podporuje přílišnou politizaci negativní, nacionalistické, xenofobní a rasistické reakce společnosti na imigranty. Právě tato přílišná politizace podkopává multikulturalismus v Evropské unii (Huysmans 2000: 760 - 762).

V různých médiích a různých vyjádřeních je nutné hledat určité stereotypy, které se opakují a jsou typické pro daného aktéra nebo médium. Člověk vykazující takový stereotypní znak, je automaticky řazen do skupiny „*folk devils*“, aniž by tam nutně patřil. Tuto stereotypizaci přebírají další a další média a tyto informace se dostávají snadno do povědomí široké veřejnosti, která poté apeluje na politické představitele a žádá řešení. Je to neustálý koloběh událostí. Obecně pojem morální paniky vyvolává určitou nervozitu kolem své vlastní morálky. Jakákoliv komunikace a zejména masová komunikace vykazuje stereotypy a závisí na symbolice slova (Cohen 2002: 26 až 36). Jedním ze stereotypů je například prezentování imigrantů v médiích pomocí jejich zapojování do nepokojů v městských ghettech a podobně. Tato mediální prezentace budí dojem, že imigrant představuje nejen bezpečnostní, ale i kulturní ohrožení. (Huysmans 2000: 762).

Jedním z témat vyvolávající paniku, je demografie. Lidé se obávají, že mladí migranti v hostitelských zemích založí početné rodiny, které jsou etnicky odlišné a nejsou schopné integrace. Historické záznamy dokazují, že většina migrantů je po dvou až třech generacích plně integrovaná. Celý proces se urychlí pokud je hostitelský stát nápomocen. Média ale uvádí velká čísla a rádi zveličují a často publikují nepřesné a neúplné údaje z neověřených zdrojů (Cohen 2002 : 26 až 36).

Teorie mediální konstrukce reality, teorie sekuritizace i vytváření morální paniky patří dnes mezi využívané nástroje politizace, o čemž mnohdy nemusí čtenář nebo posluchač ani vědět. Abych mohla analyzovat čistě mnou vybrané aktéry vyjadřující se k uprchlické krizi ve vybraných médiích, je nutné zmínit rozdíl mezi realitou a „mediální realitou“. Aktuální diskurz je založený na myšlence, že svět tvoříme my na základě interakcí mezi sebou. V dnešním mediálním světě dotváří náš svět a naše chápání reality právě média, která konstruují „svoji realitu“ a vydávají jí za svoje pojetí reality, čehož jsou různí aktéři vystupující v těchto médiích schopni využívat. Veřejnosti tyto informace suplují faktickou realitu, protože nemá přístup k „reálným“ informacím a s informacemi, která jí poskytují média, zachází jako s fakty (Media. rozhlas 2015:

4.3. Metoda výzkumu

Hlavními aktéry vyvolávajícími morální paniku a šíření mýtů patří politici, ale i zájmové skupiny, které využívají migrační krizi k ospravedlnění své existence. Média jsou v tomto případě nástrojem, který pomáhá vytvářet představy společnosti (Cornelius a Rosennblum 2004: 106). Cílem praktické části mé práce je analýza mediálních projevů k tématu migrační krize mnou vybraných aktérů ve třech konkrétních médiích. Oblasti, které mne zajímají jsou nejčastější témata článků, prezentace dané problematiky a časový horizont kdy se o této problematice v

časovém období 2014 - 2015 mluvilo nejvíce. Cílem je kódování rozhovorů a nalezení určitého klíče jak daný aktér vystupuje.

Výzkumné otázky, které mi pomohou kódovat obsah rozhovorů jsou:

Jaká témata jsou obsažena v rozhovorech aktérů?

Jak se od sebe liší vybraná časová období 2014 - 2015?

Základem analýzy mediálních prohlášení výše zmíněných aktérů ve výše zmíněných médiích je rozkódovat, jakým způsobem prezentují dané téma, v jakých časových intervalech, jaký k němu zaujímají postoj. Cílem je potvrdit nebo vyvrátit, zda je koncept morální paniky Stanleyho Cohena aplikovatelný na české prostředí. Hlavní téma analýzy je prezentace, vyjádření a postoj k „migrační krizi“. Jelikož je mnoho dílčích témat spojených s migrací, já se zaměřím skutečně pouze na vzniklou, či uměle vyvolanou „migrační krizi“.

Zvolila jsem 3 charakteristické („zažité“) rysy, které jsou typické pro prezentaci migrace -

- 1- Generaliace aktérů migrace, tím myslím nerozlišování jednotlivých pojmů, jako imigrant, uprchlík a jejich nelogické spojování
- 2 – Negativní prezentace migrace
- 3 – Častá sekuritizace pojmu migrace jako bezprostřední bezpečnostní ohrožení občanů ČR

Metodou zvolenou ke zjištění definovaného cíle, je „policy analýza“, která umožňuje kódování jasného i možného skrytého obsahu. Tato metoda v sobě zahrnuje kvalitativní i kvantitativní výzkum. Kvantitativní výzkum zkoumá vztahy mezi měřitelnými fenomény, například vlastnosti, postoje, chování a jeho účelem je jejich vysvětlení. Kvalitativní výzkum je založený na pochopení fenoménů, jako jsou chování nebo instituce, ale na základě vnímání těchto fenoménů jednotlivci. Zkoumá jejich hodnoty, symboly, rituály (Veselý a Nekola 2007: 150). Policy

analýza klasifikuje data na subjektivní, která jsou založená na osobních pocitech, postojích a vnímání a objektivní data, která jsou nezávislá na osobních úsudcích. V mediálních projevech jednotlivých aktérů se vyskytují obě varianty (Veselý a Nekola 2007: 158). Mimo jiné jsou také mediální projevy aktérů ovlivněny jejich hodnotovými orientacemi a politickou ideologií, která umožňuje identifikaci jednotlivých politických stanovisek a priorit (Potůček 2016: 20 - 21).

4.4. Volba aktérů

Mnou vybraní aktéři jsou prezident České republiky – Miloš Zeman – vrchní velitel ozbrojených sil, ministr vnitra Milan Chovanec byl vybrán z důvodu bezpečnostní stránky věci a předsedové parlamentních stran, kteří vytváří veřejnou politiku. Média vybraná k analýze projevů a komentářů jsou – Parlamentní listy, Novinky.cz a Lidovky.cz. Zvolila jsem tyto tři média kvůli jejich odlišnému typu prezentace tématu. Další kritéria byla čtenost - Novinky.cz patří dlouhodobě mezi nejčtenější zpravodajské servery na internetu. Kvůli velké medializaci tématu migrace a množství aktérů jsem ustoupil od původního plánu zvolit jedním z médií ryze bulvární, ale jelikož Parlamentní listy bývají označovány za kontroverzní, zvolila jsem tento zdroj. Poslední zvolené médium Lidovky.cz byly zvolené naopak kvůli vyváženosti, jelikož jsou považovány naopak za odborné.

Vybrané časové období jsou roky 2014 – 2015 a bylo stanoveno z důvodu vzniku a postupné gradace uprchlické krize. Jelikož se jedná o poměrně rozsáhlé časové období, které nabízí i rozsáhlé spektrum zjištěných poznatků, bude docházet k jejich zobecnění. Zaměřím se na četnost vyjádření, dále na jejich časový výskyt a obsah.

Prvním aktérem jsem zvolila prezidenta České republiky, Miloše Zemana, jakožto vrchního velitele ozbrojených sil. Druhým zvoleným aktérem je Milan Chovanec, ministr vnitra ČR, který je jedním z hlavních aktérů vystupujících v

rámci migrační krize odmítající kvóty na přerozdělování uprchlíků a kritizující politiku německé vlády k uprchlíkům. Třetím aktérem jsou jednotliví předsedové parlamentních stran, kteří vytvářejí veřejnou politiku. Tyto aktéry jsem zvolila proto, že politici se k tématu vyjadřují logicky nejvíce a za nimi následují představitelé bezpečnostních složek – policie nebo cizinecká policie.

První vybraný zdroj jsou Parlamentní listy, což je internetový, diskuzní, zpravodajský a komentátorský portál fungující od roku 2008. Tento zdroj jsem vybrala i z důvodu, že je poměrně kontroverzní, protože je vnímán jako přechod od seriózních médií, viněný z proruské propagandy v ČR a různých protiuprchlických vyjádření. Tento zdroj je také obviňován z nálepkování a vyvolávání negativních emocí, což lze zasadit do konceptu morální paniky (Evropské hodnoty/ parlamentní listy). Druhým mnou vybraným zdrojem jsou Novinky.cz. Tento zpravodajský server jsem zvolila proto, že je od roku 2003 jedním z nejnavštěvovanějších na českém internetu. Je provozovaný jako on – line magazín deníku Právo a společnosti Seznam.cz (Protext, ČTK 2003). Posledním zvoleným zdrojem jsou Lidovky.cz. Tento zpravodajský server deníku Lidové noviny jsem zvolila z toho důvodu, že deník Lidové noviny je jedním z nejstarších deníků vycházejících v České republice a platí za jeden z nejserióznějších (Mafra.cz).

Materiál (články) k analýze jsem volila podle jednoduchého klíče. Zajímaly mne pouze ty články v daném časovém období, ve kterých se objevila přímá citace, což znamená pouze přímá vyjádření konkrétního aktéra. Články jsem zvolila tedy v časovém období 2014 – 2015, ze tří zdrojů a zajímala jsem se o osm aktérů. Klíčová slova pro generování článků byla – jméno aktéra a migrace. Záměrně byla zvolena migrace obecně, nikoliv migrační krize, aby byl počet článků vyšší. Základní jednotkou analýzy jsou tedy internetové články publikované v přílušných médiích. Zahrnují rozhovory s vybranými aktéry, jejich komentáře a i oficiální prohlášení, která se objevují zejména na Parlamentních listech a Lidovkách, ale pouze u určitých aktérů.

4.4.1. Postup analýzy

Výběr aktérů a médií

Generování a sběr dat

První čtení a seznámení se s daty

Třídění dat

Druhé čtení

Výsledky analýzy

Prvním krokem analýzy bylo zvolit aktéry a média, což je vysvětleno výše. Druhým krokem bylo definování klíčového slova a generování a sběr dat. Zde nastal problém, hledání bylo složitější, jelikož pro mnou stanovený cíl analýzy bylo potřeba vydělit pouze ty texty, kde se aktéři sami vyjadřují, nikoliv použít texty, kde jsou aktéři pouze zmíněni. Následovalo první čtení, ve kterém jsem se zaměřila na seznámení se s daty. Zajímalo mne hlavně, jaká témata se nejčastěji objevují u jakých aktérů, v jakém časovém horizontu se vyjadřují. Dalším krokem bylo třídění jednotlivých dat a druhé čtení, ve kterém jsem se zaměřila na to, jakým způsobem se o uprchlické krizi aktéři vyjadřují a jaké nejčastěji zmiňují související pojmy. Posledním krokem bylo sepsání výsledků kódování.

4.5. Analytická část – mediální vyjádření aktérů

4.5.1. Prezident Miloš Zeman

Miloš Zeman se k otázkám migrace vyjadřuje z pozice prezidenta České republiky a vrchního velitele ozbrojených sil. Velmi obecně lze jeho postoj k migraci lze shrnout jako velmi negativní a jeho projevy v médiích jsou často velmi kontroverzní. K migraci se vyjadřoval více v roce 2015 a využíval jí jako silné téma při svých návštěvách jednotlivých krajů České republiky ve stejném roce. Většina

jeho vyjádření podporuje názor větší části společnosti, která má tendence se projevat xenofobně. On ale jakoukoliv xenofobii odmítá s tím, že ani on, ani česká společnost xenofobní není, protože tu nemáme žádné strany s takovými projevy, jako je například Jobbik v Maďarsku. Zeman toto tvrzení podpírá tím, že nedávna výzva vědců proti xenofobii v české společnosti míří „mimo terč“ a rozděluje společnost nálepkováním. Signatářům doporučil, aby každý z nich přijal alespoň jednoho uprchlíka, aby dokázali, že z jejich strany nejde pouze o exhibicionismus.“ (Miloslav Zeman pro Novinky.cz: 2015). Zastánci opačných názorů k migrační krizi podle prezidenta Miloše Zemana nemají být „nálepkováni“ jako islamofobové, rasisté či fašisté (Lidovky.cz: 2015).

Analýza projevů Miloše Zemana se soustředí do roku 2015. Miloš Zeman se nebál k migrační krizi zaujímat svůj vlastní postoj. V jeho projevech se především zmiňoval o armádě, jejím posílení na našich hranicích a navracení uprchlíků do země původu na základě Schengenských a Dublinských dohod. Jakožto prezident se jeho vyjádření soustředí zejména do období jeho cest po krajích ČR, tiskových konferencí, Vánočních a Novoročních projevů, projevů během státních svátků, nebo do projevu k příležitosti poloviny jeho funkčního období. Během Vánočního projevu kritizoval například politiky za to, že zlehčují migrační vlnu. 28. 10. při jmenování nových generálů se také k tématu migrace nezapomněl vyjádřit.

Podle prezidenta republiky nemá smysl uprchlíky umisťovat do nápravných zařízení, ale vracet je hned do místa jejich původu. Prezident vyjádřil hlavně obavy z nárůstu ilegálních přistěhovalců. Viz citace níže.

„Přijel jsem navštívit vás. Se zahraničními hosty se setkávám pouze, když si je sám pozvu,“ vysvětlil Zeman lidem, proč nejel do místního uprchlického tábora. “ (Karban, Novinky.cz: 2015).

Prezident obecně vystupuje zásadně proti kvótám a podporuje důslednou obranu hranic EU. Zasazuje se o vytvoření společné armády. Viz citace níže.

„Jsem pro to, aby EU chránila svoje hranice. Když jsem před dvěma lety mluvil v Evropském parlamentu o potřebě vytvoření evropské armády, zažil jsem úsměvy.

Dnes by se nám taková armáda velice hodila. EU má zatím organizaci s názvem Frontex, ta má zatím tři vyzbrojené nebo nevyzbrojené lodičky,“ prohlásil prezident.“ (Novinky.cz: 2015).

„...Protože zastávám názor, že migrace je řízená invaze, která má rozvrátit evropské sociální, kulturní, ekonomické a politické struktury, že je dobře organizovaná a není spontánní a přijde čas, kdy naše armáda bude muset zasáhnout na obranu našich vlastních hranic...“ (Panenka in Parlamentní listy: 2015).

„Je krásné kritizovat terorismus, je krásné organizovat demonstrace a protesty proti terorismu i připravovat deklarace proti terorismu. Myslím, že si je abú Bakr Bagdádí¹³ pozorně přečte,“ prohlásil Zeman. Jeho vyjádření jsou typická svou ironií (Lidovky.cz: 2015).

Velmi kritizován byl Zeman 17. 11. 2015 za jeho vystoupení na Albertově vedle Martina Konvičky z Bloku proti Islámu. Zeman se proti tomu ostře ohradil.

„O tom, kdo bude stát na pódiu, rozhodovali prý organizátoři akce. „Nejsem ani kádrovák, ani cenzor” (Lidovky.cz : 2015).

„Někdy si připadám jako Cassandra, která varuje před vtažením trojského koně do města, a jsem hluboce přesvědčen o tom, že to, čemu čelíme, je organizovaná invaze, a nikoli spontánní pohyb uprchlíků,“ řekl k migrační krizi Zeman. (Lidovky.cz: 2015).

Novinář Parlamentních listů: *“Co se týče Německa, tak tam stoupá kritika kancléřky Merkelové pro její vstřícný postup vůči uprchlíkům. Oproti tomu jsem nedávno registroval výrok Karla Schwarzenberga, který sdělil, že pokud by Angelu Merkelovou potkal, blahopřál by jí. Co byste jí řekl vy?”*

¹³ Bagdádí je vůdcem radikálního hnutí Islámský stát, které během uplynulého roku obsadilo rozsáhlá území v Iráku a Sýrii.

Zeman: „Řekl bych jí, že před několika málo lety prohlásila, že multikulturalismus je mrtev a že nevidím důvod, proč změnila svůj názor. Pokud jde o Karla Schwarzenberga, myslím si, že zámek na Orlíku má dostatek pokojů pro umístění některých uprchlíků a těším se, až je tam umístí“. (Panenka, Parlamentní listy: 2015).

Obecně se Miloš Zeman vyslovuje k migrační krizi velmi často. V zásadě kritizuje humanismus a velmi často zmiňuje, že je podle něj „migrační vlna důmyslně řízenou invazí“. Často sklouzává ke generalizaci uprchlíků a ke stigmatizaci „my“ versus „oni“, když definuje islamisty jako ty jiné, kteří vylučují z veřejného života ženy. V rozhovoru pro Parlamentní listy.cz 5. 11. 2015 například označuje uprchlíky za zločince, protože narušili české zákony a narušili naše hranice, což hovoří o jasné stigmatizaci.

Zaměřuje se hlavně na bezpečnost státních a vnějších hranic. Rád by viděl koordinovanou akci pod záštitou Rady Bezpečnosti a nové techniky boje. Většinou se opírá o fakta, ale bohužel má tendence sklouzávat k ironii nebo útočnosti.

4.5.2. Miroslav Kalousek – předseda TOP09 a bývalý ministr financí

Miroslav Kalousek se k migrační krizi v roce 2015 příliš nevyjadřoval. Sdílnější byl v roce 2016, protože od 29. listopadu 2015 zastává funkci předsedy strany. Předmětem analýzy proto byly pouze tři články, dva ze serveru Novinky.cz a jedn z Parlamentních listů. Veškerá vyjádření byla v průběhu listopadu 2015, než se ujal funkce. Kalousek se věnoval dvěma tématům. Prvním bylo vystoupení Řecká z eurozóny kvůli dluhům. Druhým tématem byla přímo migrační krize, ke které se vyjádřil v tom smyslu, že je pro další postup nutné nalézt společnou řeč s demokratickou levicí. Poslední jeho vyjádření směřovalo k těm členům vlády, kteří podle něj mění názor na migraci ze dne na den, podle toho, jak zrovna vyjdou

průzkumy veřejného mínění. Vzhledem k malému počtu vyjádření nelze určit nějaké charakteristické znaky nebo stereotypy.

4.5.3. Vojtěch Filip – Předseda KSČM

Poskytl v roce 2015 dva rozhovory Parlamentním listům, ve kterých vyslovil názor, že Miloš Zeman podle něj nezpůsobuje polarizaci společnosti, jak tvrdí někteří politici, jelikož větší část lidí si nepřeje, abychom zde umisťovali a přijímali imigranty. V obou rozhovorech dává Filip migraci do souvislosti s bojem o ropu a se svržením funkčních režimů v arabských zemích. Migraci podle něj způsobuje vykrádání přírodních zdrojů zemí, které byly dříve označovány jako země třetího světa. Vojtěch Filip se ve svých vyjádřeních věnoval spíše ekonomickým aspektům migrace a dával jí do souvislosti s jinými tématy. Nevyvolává svými tvrzeními paniku nebo obavy, jelikož své argumenty nestaví na sekuritizaci dílčích aspektů krize.

4.5.4. Tomio Okamura – předseda hnutí Svoboda a přímá demokracie

Analýza mediálních projevů lídra strany Svoboda a přímá demokracie tvoří jeden článek ze serveru Novinky.cz a pět článků z Parlamentních listů. Je zajímavé, že během října a listopadu 2015 poskytl Tomio Okamura Parlamentním listům tři poměrně dlouhé rozhovory ohledně tématu migrační krize. Tento politik také notně využívá státních svátků, konkrétně 28. října a 17. listopadu k propagaci svých politických názorů. Okamura je jedním z nejkontroverznějších aktérů v otázce migrace a patří k jejím největším odpůrcům. Patří k aktérům vyjadřujícím se ke všem aspektům krize. Jako jediný chce prosadit nulovou toleranci k nelegálním migrantům.

Generalizace aktérů migrace a nelogické spojování jednotlivých pojmů je u Tomia Okamury velmi časté. V jedné větě je schopen použít pojmy ilegální

uprchlík a migrant. Velmi rád používá pojmy – ilegální uprchlík, imigrační krize, migrační vlna nebo invaze.

Má tendence své argumenty podporovat čísly a faktickými údaji, která jsou ale často nepodložená a nahodile zmíněná. Viz citace níže.

„... Že drtivá většina – 70 procent – jsou muži od 18 do 40 let. Že většina jsou v podstatě negramotní lidé, jejichž jedinou zkušeností je často jen schopnost ovládat kalašnikov..“ (Okamura in Parlamentní listy.cz, autor Petřík: 2015).

Pro ilustraci další citace.

„... My jsme terčem frontálního útoku nejtvrďší odnože islámu, který existuje. A když se podíváme na demografickou křivku, ve Francii na jednu islámskou ženu připadá 8 dětí a na jednu evropskou je to asi 1, 8 dítěte...“ (Okamura pro Parlamentní listy.cz, autor Koulová: 2015).

Tomio Okamura jako jeden z mála často hovořil o příčinách krize. Je nutné dodat, že se opět, ale jedná o označení původce migrační krize podle jeho subjektivního názoru. Podle Okamury může za krizi Evropská unie, která v podstatě vytvořila nabídku například v rámci štedrých sociálních systémů k imigrantům. Tento svůj názor podpořil i návrhem na referendum o výstupu České republiky z EU.

...“Jediná naděje je uzavřít hranice a migranty, kteří už hranice překročili, vyhostit – bez milosti, protože s vašimi dětmi žádný vyznavač islámu slitování mít také nebude. Jsme v situaci „bud’ my nebo oni“..“ (Okamura pro Parlamentní listy.cz, autor Petřík: 2015). - Na tomto příkladu je doslovně vidět stigmatizace My versus Oni. Okamura se takto vyjadřuje zcela běžně, o imigrantech mluví jako o nevzdělaných, negramotných lidech, kteří jsou naprosto odlišní od „nás“ ze Západu a neschopní integrace.

Téma migrační krize má v Okamurově podání pouze negativní konotace a může v lidech vyvolávat paniku. Politik má tendence k sekuritizaci jednotlivých dílčích témat. Příchod imigrantů často zaměňuje s invazí bojovníků Islámského státu a zjednodušuje definici Islámu. Migrační hrozbu považuje za bezpečnostní hrozbu, které lze předejít uzavřením hranic, ale i jako kulturní ohrožení našeho národa, jelikož nám hrozí s příchodem imigrantů potlačení národních specifik.

To, že dostává Okamura v Parlamentních listech velký prostor, svědčí i jeho výrok o zmanipulovaných médiích v Česku a směrem k tomuto serveru:

„Parlamentní listy nepřekrucují a doslova interpretují politiky. Lidé si toho všimli a proto čtenost stoupla..“ (Okamura pro Parlamentní listy.cz, autor Koulová: 2015).

4.5.5. Petr Fiala – předseda ODS

Předseda ODS je ve svých komentářích velmi sdílný, nebojí se vyjádřit k ničemu, ale jako politolog balancuje mezi politickou a vědeckou sférou. To ve výsledku znamená, že má tendence každý svůj argument podpořit faktickým údajem, vždy je ale patrné odkud tento údaj pochází. Velký prostor dostával Petr Fiala v Parlamentních listech, zajímavé je, že se zde mnohdy objeví pouze jeho komentář nebo oficiální prohlášení bez jakéhokoliv zpětného komentáře novináře nebo člověka, který článek publikoval.

Ve svých oficiálních prohlášeních kritizuje často vládu za nejednotný postup k migrační krizi. Podle něj nemá vláda žádnou strategii. Fiala se chová jako „správný“ opoziční politik, což dokazují vyjádření níže.

„Babiš se chce přidat k žalobě na kvóty. Asi objevil Ameriku. To jsme navrhovali hned, jak byly kvóty přijaty. Tedy před více než 2 měsíci“. (Parlamentní listy.cz (2015).

„Opakovaně jsem se premiéra tázal, jaké spojence v otázce odmítnutí kvót vláda má, a jak vláda hodlá postupovat, pokud bude opět přehlasována a trvalý mechanismus přerozdělení uprchlíků bude nucena přijmout. Premiér nebyl schopen na tyto konkrétní otázky odpovědět,“ (Parlamentní listy: 2015).

Petr Fiala a ODS navrhuje konkrétní řešení. Vystupuje otevřeně proti kvótám, o čemž svědčí i založení webu Nektivám.cz, kde je k nalezení otevřený dopis Petra Fialy směrem k vládě. „Nyní proto žádám vládu, aby využila všech legislativních a politických prostředků k zneplatnění rozhodnutí o zavedení povinných kvót,“ uzavírá výzvu Fiala. (Parlamentní listy: 2015). Nebo 10 bodové usnesení ODS, které navrhuje řešení migrační krize bod po bodu a následuje vždy zdůvodnění. Petr Fiala vystupuje tedy otevřeně proti kvótám a přerozdělování uprchlíků, proti sjednocování sociálních dávek pro běžence, podporuje detailní postup při prověřování uprchlíků, zasazuje se o ochranu státní hranice ČR (Parlamentní listy: 2015).

4.5.6. Andrej Babiš – 1. místopředseda vlády Bohuslava Sobotky a ministr financí

Analýza mediálních výroků Andreje Babiše je zajímavá již jen z toho důvodu, jak se liší způsob jeho vyjadřování na různých serverech. Velmi rád obviňuje novináře ze zaujatosti a touze vyvolat konflikt. V pohledu na spojení migrace s terorismem se shoduje ve svých výrociích s Milošem Zemanem. „Islámský stát, terorismus a neřízená imigrace představují pro Evropu větší ohrožení než konflikt či studená válka s Ruskem. EU potřebuje vlastní Ellis Island¹⁴, tedy zřídit uprchlické tábory v jižním a východním Středomoří, které by se staraly o žadatele a vyřizovaly žádosti o azyl. Cílem musí být regulovaná imigrace“ (Babiš pro Právo, autor Rovenský: 2015 Novinky.cz).

¹⁴ Ostrov, který dříve fungoval jako přistěhovalecká stanice pro imigranty do USA.

„To poznání je o to horší, že jeden z atentátníků žil ve Francii a další dva přišli v rámci migrační krize,“ řekl Babiš s tím, že požádali o azyl v Řecku. „A to je vlastně naplnění té zlé předtuchy, že v rámci migrační vlny Islámský stát posílá do Evropy bojovníky, kteří mají za cíl vyvraždit naše lidi a to je samozřejmě akt války a my jsme ve válce,“ (Lidovky.cz: 2015).

Babiš ve svých prohlášeních kritizuje často neschopnost EU při řešení migrační krize. Podle jeho názoru může mít EU migraci pod kontrolou stejně jako USA, Kanada nebo Austrálie. Často zmiňuje nutnost zásahů ze strany OSN nebo NATO.

Nejrazantněji se vyjadřuje k bezpečnostním otázkám. Je podle něj zcela zásadní rozlišovat mezi ekonomickou a humanitární dimenzí krize a nešířit mezi lidi xenofobii a paniku. Na druhou stranu by nejraději hned uzavřel hranice. Dodává, že pokud nebude okamžitě uzavřena vnější schengenská hranice - *„tak se stane to, že dojde k rozpadu Schengenu, bude ohrožena Evropská unie a že lidi vlastně vezmou spravedlnost do vlastních rukou a může dojít k totální katastrofě“* (Lidovky. cz).

Babiš je často ostatními politiky osočován z časté změny názorů. To je patrné i z jeho upozornění, aby lidé rozlišovali a negeneralizovali všechny aktéry krize, v druhé větě, ale chce uzavírat hranice. Dalším příkladem změny názorů je problematika kvót a přerozdělování uprchlíků. Babiš tvrdí, že kvóty jsou nesmysl, ale za pár dní se chce přidávat k žalobě proti kvótám podané Slovenskem a Maďarskem. Na otázku proč neustále mění názory, odpovídá, že *„je nemění jenom blbec“* (Babiš pro Novinky.cz , autor Rovenský: 2015).

„Já bych chtěl, aby v Čechách žili Češi. Že jim v Bruselu nevadí, že budou mít v roce 2030 většinu muslimů, tak mě by to tady vadilo,“ doplnil Babiš s tím, že EU zkrátka migrační krizi nezvládá.“ (Parlamentní listy: 2015).

Andrej Babiš občas doplácí na titulní názvy u článků nebo rozhovorů, které poskytuje. To dokazují níže použité dva názvy. První titulka je z Parlamentních listů.cz - Andrej Babiš obsáhle o migraci: Řežou hlavy, střílejí do lidí. *“Jasně že se bojím, mám čtyři děti. Evropa je korektní a impotentní. Postavte plot od Jadranu po Balt”* (Lidovky.cz: 2015). Druhá titulka je ze serveru Novinky.cz - Babiš k migraci: *“Se Zemanem souhlasím”* (Novinky.cz: 2015). Jedná se o dvě různé titulky z dvou různých serverů, které ale podávají zprávu o stejném rozhovoru poskytnutém deníku Právo.

Obecně Babiš generalizuje aktéry krize jako „mladé bojovníky“, o migraci mluví pouze ve spojitosti s bezpečnostními hrozbami a rád využívá slovní spojení jako příliv uprchlíků nebo vlna uprchlíků.

4.5.7. Pavel Bělobrádek – předseda KDU – ČSL a místopředseda vlády pro vědu, výzkum a inovace

Tento politik se díky své funkci objevuje a vyjadřuje na různých summitech týkajících se migrační krize, různých veřejných diskuzí a schůzích neziskového sektoru, které jsou podle jeho názoru nejdůležitější složkou vedle státu v problematice migrace. *“Česká republika by měla prioritně přijmout migranty, kteří prchají před Islámským státem. Postarat by se o ně měly církve a neziskové organizace”* (Novinky.cz : 2015).

Ve svých vyjádřeních je více humánní, čímž se odlišuje od ostatních politiků, soustředí se více na dimenze lidských práv a podobně. To, že se zabývá trochu odlišnou dimenzí tohoto tématu je i vidět v jeho komentářích, které si tolik nekonkurují s ostatními výroky politiků a nemusí být tudíž tolik útočné.

„Je to urážlivé. Je mi úplně jedno, jestli třeba ve Sněmovně sedí nějakí muslimové. Žijeme v sekulárním státu,” zdůraznil s tím, že i v Česku jsou muslimové, kteří mají české občanství.“ (Novinky.cz : 2015).

Níže uvedený komentář je jediný jasně zaměřený proti konkrétnímu výroku konkrétního politika.

„Já zásadně nesouhlasím s prohlášením pana vicepremiéra Babiše,“ nechal se dnes slyšet lidovecký předseda. „Já myslím, že tento názor není kompetentní, že je populistický a že není racionální,“ poznamenal také (Bělobrádek pro Parlamentní listy, autor Szaban : 2015). Evropa podle něj nemůže zcela uzavřít společné hranice.

V níže uvedených komentářích je jasně vidět, že Pavel Bělobrádek negeneralizuje aktéry migrace, ale jako jeden z mála je od sebe odlišuje. Ve svých prohlášeních upozorňuje na možné hrozby, které migrace může přinést, ale vyhýbá se pouze negativní prezentaci tohoto tématu.

"Je evidentní, že aby tady procházely Evropskou unií desetitisíce lidí, aniž by se jich kdokoliv ptal, odkud jsou, kam jdou, proč tam jdou, jak se jmenují a nějak je zaregistroval, to prostě není možné. To už je anarchie," (Bělobrádek pro Parlamentní listy, autor Szaban : 2015).

"Je třeba si uvědomit, že ne každý běželec je muslim. Ne každý muslim je terorista. Ne každý terorista je z Islámského státu," (Bělobrádek pro Parlamentní listy, autor Szaban : 2015).

4.5.8. Milan Chovanec – Ministr vnitra

Milan Chovanec se k migrační krizi vyjadřuje z funkce Ministra vnitra, což znamená, že jeho pozornost se soustředí na bezpečnost státu. Ve spojitosti s Chovancem se, ale řešil v roce 2015 i nedostatek financí na obory specializované na Blízký východ, které začínají být v současné době žádoucí. V otázce bezpečnosti Chovanec prosazoval obnovení hraničních kontrol na hranicích s Rakouskem, Polskem a Slovenskem nebo vytvoření společné federální policie. Striktně ale vystupoval proti uzavírání hranic, své argumenty podkládal tvrzením, že Česká republika vydělává na současném stavu – otevřený trh, otevřená ekonomika, volný pohyb osob a služeb. Uzavření hranic by nás ekonomicky zlikvidovalo a znamenalo

by to ztrátu mnoha pracovních míst. Podle Chovance se každé euro investované mimo EU 10x vyplatí, jelikož evropské státy ušetří obrovské peníze na sociálním systému.

Českou republiku považuje: „*Pouze za tranzitní zemi, která není v bezprostředním ohrožení*” (Novinky.cz: 2015). Podle Chovance se nás krize pořád bezprostředně netýká.

„*Chci znovu ujistit veřejnost, že jsme připraveni migrační tok zvládnout,*“ zdůraznil Chovanec. (Novinky.cz : 2015).

Apeluje také na rozlišování mezi muslimskou komunitou, která se na našem území pohybuje řadu let a je velmi dobře zmapovaná a muslimy, kteří přicházejí teď. Osobně nepovažuje českou společnost za xenofobní národ.

Za největší překážku v efektivním řešení krize považuje nekonzistentní politiku Německa a nedostatečnou aktivitu vyvíjenou Evropskou unií. Důležité je podle něj řešit nejenom následky migrační krize, ale i její příčiny. Evropa podcenila migraci jako takovou, jelikož upřednostňuje pouze migrace z důvodu válek, ale Chovanec často upozorňuje, že stejně tak může Evropu zasáhnout v ne dlouhém časovém horizontu i migrační vlna z důvodu nedostatku vody a jiných potravin nebo kvůli klimatickým změnám.

Mezi aktivity Milana Chovance lze například počítat spuštění webových stránek Ministerstva vnitra ČR, na kterých hodlal informovat občany o migrační krizi. „*Prostřednictvím tohoto portálu chceme dát občanům jasnou a zřetelnou informační bázi,*“ stojí v úvodním slovu ministra vnitra Milana Chovance (Parlamentní listy: 2015).

Milan Chovanec je ve svých mediálních a oficiálních prohlášeních většinou objektivní a pragmatický, byť by ze své funkce mohl vytvářet bezpečnostní hrozby a šířit paniku mezi veřejnost. Nezaměřuje se pouze na negativní charakter migrační

krize, což je velmi dobře zřetelné z jeho výstupů směrem k premiérovi Bohuslavu Sobotkovi, zejména ve srovnání s vyjádřeními například Miloše Zemana směrem ke stejnému aktérovi. Chovanec se většinou ostré kritice konkrétních aktérů vyhýbá a vyjadřuje se diplomaticky. Naopak několikrát hájil postoj vlády k migrační krizi a kvótám. Ostře vystupoval vůbec proti celému navrhovanému systému kvót Evropskou unií. Evropskou legislativu vidí v tomto směru jako nejasnou a není podle něj zřejmé, zda – li je možné návrh vetovat. Celý systém podle něj navazuje na neúspěšný systém z roku 2009 nazývaný Eurema, ve kterém EU zkoušela řešit migrační krizi na Maltě a systém selhal. Nechápe proč EU znova zkouší podobnou nefunkční alternativu v podobě kvót. V navrhovaném systému podle něj není zřejmé ani to, jak bude probíhat přidělení migrantů do určitých zemí a jak konkrétní země zařídí fakt, že migrant tuto zemi neopustí. Kritizuje i žalobu kvót, kterou považuje za nesmyslnou, protože nebyly žádné stálé kvóty schválené.

Chovanec zopakoval, že přijímání uprchlíků na základě povinných kvót nic neřeší. „*Nebráníme se solidaritě. Solidarita je hezká, ale taky zodpovědnost. To znamená, že teď zvládneme migrační vlnu, ale musíme řešit ochranu hranice EU,*“ zdůraznil ministr.(Novinky.cz :2015).

4.5.9. Bohuslav Sobotka - předseda vlády České republiky

Sobotka dostává v médiích jakožto premiér a předseda vlády největší prostor ze všech zmiňovaných aktérů. K migrační krizi se vyjadřuje ve všech směrech. Hlavním tématem je u Bohuslava Sobotky, stejně jako u většiny aktérů bezpečnost. Ve svých mediálních prohlášeních si, ale zachovává čistou hlavu a snaží se zůstat diplomatický, přestože je často napadán prezidentem Milošem Zemanem. Jeho rekace je uvedena níže.

“*Budu mít s panem prezidentem trpělivost, podobně jako jsem ji měl uplynulé dva roky a i když máme na některé věci rozdílné názory, nebudu se s ním dohadovat přes média*” (Novinky.cz : 2015).

„Nejvyšší ústavní činitel země, která má hlubokou humanistickou a demokratickou tradici, by neměl vystupovat na shromáždění xenofobní sekty, které bylo naplněno šířením intenzivní nenávisti.“ (Lidovky.cz: 2015). Zeman podle něj účastí na akci na Albertově legitimizuje šíření extrémní xenofobie a nenávisti.

Zeman Sobotkova slova odmítl.

„Je dobré si přečíst můj projev a nenajdete v něm jedinou islamofobní, nenávistnou formulaci. Najdete v něm naopak výzvu k toleranci, k dialogu, ale také k tomu, abychom nenálepkovali své názorové odpůrce. To pan premiér učinil, a já si myslím, že dobrý premiér by tak jednat neměl,“ uvedl prezident ve stejném médiu.

Za nejdůležitější považuje pochopit fakt, že migrační krize se týká celé Evropy. Pro uprchlíky je totiž Evropa „ostrovem stabilit“ v podobě zajištění zdravotní péče nebo sociálního zabezpečení. Velmi bojuje za jednotný postup v rámci Visegrádské čtyřky, i celé EU. Viz citace níže.

“Jsem přesvědčen, že migrační krizi nemůže žádná země zvládnout sama. Abychom migrační krizi zvládli, potřebujeme Evropu. V některých oblastech potřebujeme mnohem silnější a důraznější Evropu, než jí máme dnes.” (Novinky.cz : 2015).

S ministrem vnitra Milanem Chovancem se shodnou, že nejefektivnější cesta k řešení migrační krize je porážka Islámského státu a stabilizace situace na Blízkém východě. Západ musí najít cestu k dohodě s Ruskem ve vztahu k Sýrii a musí být ukončena tamní občanská válka.

Prosazuje také regulaci a zajištění skrze vnější hranici EU. Vsázce je podle Bohuslava Sobotky volný pohyb osob v rámci unie, jeden ze základních pilířů evropské integrace. Vystupoval proti návrhu o vytvoření tzv. Mini Schengenu.

Sobotka také razantně odmítl žalobu podanou na povinné kvóty. Argumentoval tím, že nechce stupňovat napětí v unii a Evropská unie se nesmí v žádném případě rozpadnout. Relokační mechanismus je podle něj nepřijatelný.

Ostře také kritizoval názor rakouského kancléře Wenera Faymanna, že státy, které nejsou solidární, by měly mít omezený přístup k fondům EU.

Bohuslav Sobotka je jedním z mála aktérů, kteří nevyvolávají svými prohlášeními paniku ve společnosti, ale naopak je většina jeho projevů realistická, ale ne pouze negativní, spíše smířlivá. To dokazuje citace uvedená níže, pocházející z projevu 17. listopadu.

„S nebyvale velkou migrační vlnou k nám do Evropy přichází stín války, jakou si naprostá většina naší společnosti pamatuje už jen z vyprávění,“ řekl premiér. „S migrační vlnou ale přichází také strach řady našich občanů, na němž parazitují populisté a všichni ti, kdo politicky žijí ze šíření nesnášenlivosti a nenávisti. Jako stoupenci demokracie nesmíme tyto každodenní obavy lidí bagatelizovat. Musíme je vnímat a odpovídat na ně reálným a pragmatickým řešením současné krize,“ (Parlamentní listy: 2015).

4.6. Hlavní témata článků

Pro mediální obraz migrace je typická tematizace migrace. V médiích se objevují pouze negativní události, což vytváří strach ve společnosti. Často jsou zmiňované možné kriminální jevy, které se můžou stát, ale doopravdy se zatím nestaly, například hrozba terorismu, nelegální převaděčství a podobně.

Typickým rysem v medializaci tématu migrační krize je selektivnost jednotlivých dílčích témat, o kterých se hovoří více než o migraci jako celku. Většina článků je spojená s negativními konotacemi.

Nejvíce článků se týkalo vztahu migrace/migrační krize a Evropské unie. Článků bylo více jak 25. K tomuto tématu se nejvíce vyjadřoval premiér Bohuslav Sobotka. Ve svých vyjádřeních premiér Bohuslav Sobotka mluví nejčastěji právě o spojitosti migrační krize s celou Evropskou unií, která musí být jednotná. Dalším

tématem dominujícím tématem bylo téma přerozdělovacího mechanismu, neboli kvót, který Česká republika velmi kritizovala. Těchto článků bylo více jak 15 a opět se k nim vyjadřoval nejvíce premiér Bohuslav Sobotka a ministr vnitra Milan Chovanec.

Dále byla v období vybraném pro tuto práci na serverech Novinky.cz, Parlamentní listy a Lidovky.cz častá vyjádření našich předních politiků, jejich názory a postoje při migrační krizi. Takřka všechny projevy ministra financí Andreje Babiše byly tvrdšího rázu a s dominancí postoje proti migraci.

Prezident republiky Miloš Zeman se ve více jak 3 článcích zmínil o posílení armády nebo vytvoření tzv. společné evropské armády. Ve 4 článcích byl vyjadřován určitý stupeň spojitosti mezi migrací a využitím této situace ve svůj prospěch islámskému státu a terorismu. Většina jeho vyjádření bývá opozicí spojována s xenofobií.

Méně probíraná témata ze strany vybraných politiků se týkala různých demonstrací, práce nezávislých organizací nebo finanční stránky migrační krize. Tato témata byla probírána okrajově.

4.7. Výsledky analýzy

Zvolené časové období se ukázalo ne jako úplně šťastné a to z důvodu, že Česká republika se o tuto problematiku začala aktivněji zajímat až v roce 2015. Do roku 2014 a během roku 2014 je výskyt tohoto tématu v médiích méně patrný. Pro hlubší analýzu by bylo lepší zvolit časové období 2015 – 2016, ale vzhledem k tomu, že cílem mojí analýzy bylo zjistit, jaké postoje zaujímají mnou vybraní aktéři k migrační krizi, nevidím to jako problém. Jelikož tito aktéři své postoje v průběhu dalšího vývoje potvrzovaly a rozšiřovaly. Vývoj časového horizontu je tedy vzestupný.

Obecně lze říci, že migrační krize byla a je ve všech médiích silným tématem. V mediálních projevech byl většinou kladen důraz na bezpečnostní a administrativní stránku věci. Mediální prezentace byla zejména v roce 2015 silně závislá na vyjádřeních konkrétních politických představitelů. V jednotlivých vyjádřeních dominovala témata – kontroly hranic, zabezpečení detenčních zařízení, kvóty a dopad krize na Českou republiku.

V roce 2015 byl podle agentury Newton Media v médiích nejvíce zmiňovaný prezident Miloš Zeman, poté ministr financí Andrej Babiš a na třetím místě premiér Bohuslav Sobotka. Z témat probíraných v médiích dominuje migrační krize, která se kříží s problematikou Islámského státu. Aktuálně.cz (2015). Česká média letos ovládl Miloš Zeman a migrační krize. Pozornost si získal také Islámský stát. (Zpravy.aktualne.cz).

Co se týká četnosti vyjádření v mnou vybraných zdrojích, dominantní pozici zaujímal ministr vnitra Chovanec, následován premiérem Sobotkou a na třetím místě prezidentem ČR Milošem Zemanem. To v jakém časovém horizontu se aktéři vyjadřují v mnou vybraných médiích ovlivňují i jejich majitelé. Parlamentní listy vlastní ze 70% podnikatel a senátor Ivo Valenta, nestraníček za Stranu soukromníků ČR. Po Andreji Babišovi je tak dalším politikem, který vlivně zasahuje do médií. Veřejně Valenta tvrdí, že jsou pro něj média pouze investicí a nezasahuje do obsahu zveřejňovaném v Parlamentních listech a ani je nehodlá využívat ke své politické kariéře (Kundra 2017: Respekt.cz). Parlamentní listy jsou podle něj postavené na nezávislosti a neinklinují k žádnému politickému směru. Na druhou stranu bývá tento server často obviňovaný z dezinformací a proruské propagandy (Mediaguru 2015).

Obecně je nejcitovanějším politikem na PL Miloš Zeman, poskytuje pravidelně rozhovory a občas se objevuje i několik citací denně. V oblasti migrační krize je nejcitovanějším politikem Bohuslav Sobotka a Milan Chovanec.

Server Novinky.cz vlastní společnost Borgis, vydavatel deníku Právo a společnosti Seznam.cz. Předsedou představenstva je JUDr. Karel Walter, ekonomický ředitel vydavatelství Borgis a dlouholetý člen představenstva Borgisu (Mediaguru 2014). V tématu migrační krize byl na tomto serveru dán největší prostor Bohuslavu Sobotkovi a poté byl často citovaný Milan Chovanec. Naopak Petr Fiala z ODS se zde neobjevil téměř vůbec, stejně tak Tomio Okamura, Miroslav Kalousek nebo Pavel Bělobrádek.

Server Lidovky.cz patří společnosti Mafra, jejíž majitelem je politik Andrej Babiš. Kromě toho tato společnost ještě vydává deník Mladá fronta Dnes. Na Lidovkách.cz je nejvíce komentářů a rozhovorů k migrační krizi opět od Bohuslava Sobotky, na druhém místě je Milan Chovanec a třetí je Miloš Zeman. Petr Fiala, Tomio Okamura nebo Miroslav Kalousek se zde v mnou definovaném časovém horizontu nevyjadřují vůbec.

Je nutné zdůraznit, že ve všech třech médiích dominuje Bohuslav Sobotka, což je logické kvůli jeho funkci předsedy vlády. Druhý v pořadí je Milan Chovanec, který jakožto ministr vnitra komentuje bezpečnostní stránku věci. Třetím nejvíce citovaným politikem je Miloš Zeman, který tuto pozici získal zejména kvůli množství článků na výše zmíněných Parlamentních listech. Je také nutné říci, že mne zajímalo pouze téma migrační krize, což ovlivňuje pořadí a množství.

V Parlamentních listech bylo za rok 2014 vygenerováno přibližně 44 článků o migraci a 19 článků o migrační krizi. Na serveru Novinky.cz a Lidovky.cz bylo vygenerováno 0 článků s touto tematikou. V Parlamentních listech bylo za rok 2015 vygenerováno přibližně 504 článků o migraci a 323 o migrační krizi. Na Novinkách.cz bylo v tomto období vygenerováno přibližně 421 o migraci a 270 článků o migrační krizi. Na serveru Lidovky.cz bylo v roce 2015 vygenerováno přibližně 410 článků o migraci a 262 článků o migrační krizi. Mne zajímaly pouze projevy mnou zvolených aktérů. Konečná analýza proběhla z 156 článků. 74 textů bylo na Parlamentních listech, 43 na Novinkách.cz a 39 na Lidovkách.cz.

Provedená analýza umožnila rozpoznat určité opakující se vzorce a charakteristické rysy, které jsou základnou mediálních projevů k tématu migrace mnou vybraných aktérů. Teoreticky je možné ukotvit stereotypy do kontextu představ o společenství v pojetí Miroslava Hrocha, který rozlišuje mezi „heterostereotypy“ (představy o ostatních) a „autostereotypy“ (představy o sobě samých). Tyto představy jsou většinou etnocentrického rázu a podněcují zvýrazňování rozdílů mezi „námi“ a těmi „druhými“ (Hroch 2009: 241).

Tyto stereotypy jsou rozpoznatelné u všech vyjadřujících se aktérů, každý z nich se vyjadřuje o imigrantech jako o odlišných lidech se specifickými a naprosto odlišnými znaky, než máme “MY”. Stereotypy jsou spatřované v prezentaci migrační krize obecně, ale hlavně v jazykových prostředcích prezentace. Mezi další typické charakteristiky patří tematizace migrace, o které jsem psala výše ve spojitosti s hlavními tématy článků.

Velmi problematickým rysem analýzy bylo označování aktérů migrační krize, tedy to jak mnou vybraní aktéři identifikují a nazývají imigranty. Prvním shledaným jevem bylo, že naprostá většina aktérů používá skoro v každé větě jiné “označení” a navíc shodně používají nesouvisející pojmy. Všichni aktéři využívají označení uprchlík, imigrant, migrant, běželec, azylant jako synonyma. To je problematické, jelikož je to zaprvé fakticky špatně a zadruhé to může vést k vytváření určitého mediálního obrazu o aktérech migrační krize. Pokud aktéři používají pojmy migrant nebo imigrant, zní jejich komentáře vcelku neutrálně, jakmile ale používají pojmy běželec, uprchlík nebo utečenec, vyznívají jejich projevy negativně a xenofobně. Často také využívají slovní spojení “uprchlická vlna”, “příliv imigrantů”, “uprchlická krize”. Podobná slovní spojení asociují ve společnosti negativní emoce. Navíc jsou tato slovní spojení často používaná dohromady se slovem “problém”, nejčastěji “migrační krize je problém, který se musí vyřešit”. Aktéři migrační krize jsou tímto zmateným používáním pojmů generalizováni a společnost se tak cítí v ohrožení (Media. rozhlas.cz 2015: 59 – 60).

V roce 2015 v průběhu migrační krize docházelo tedy k pravidelné stereotypizaci v označování uprchlíků ve spojitosti s islámem, hrozbou a terorismem. Nejčastějším tématem byla oblast bezpečnosti a kvóty, které uprchlíky stavěly do role administrativních objektů a objektů ohrožující bezpečnost “naší” společnosti.

Většina analyzovaných komentářů a projevů aktérů se soustředí do druhé poloviny roku 2015, zejména do období září až prosinec, kdy migrační krize vrcholila a řešila se témata jako kvóty nebo uzavření vnějších hranic.

Září 2015 přineslo výrazné zhoršení situace kvůli nárůstu počtu migrantů, kteří přicházeli do Evropy oproti předešlým měsícům. Proto se začíná objevovat i více vyjádření politiků v médiích, kteří na vzniklou situaci museli reagovat a řešit jí. V září proběhlo první schválení kvót, které důrazně odmítla střední Evropa a Visegradská čtyřka. Některé země v tomto měsíci začaly uzavírat hranice, což vyvolalo otázku o zániku Schengenu. V tomto bodě zastávají všichni aktéři shodný názor, že zánik Schengenu by byla pro Evropu katastrofa. Bohuslav Sobotka ostře vystoupil proti návrhu západních zemí o vytvoření tzv. Minischengenu. Petr Fiala vyzval vládu, aby zavedla kontroly na jižní hranici s Rakouskem a na konci září bylo uskutečněno společné cvičení české policie a armád, jehož cílem bylo otestovat připravenost policie a armády v případě krizové situace. Milan Chovanec označil toto cvičení za úspěšné.

Říjen 2015 byl rekordním v počtu přicházejících uprchlíků do Evropy, vyjádření se tedy týkala opět zejména kvót a možnosti podání žaloby proti nim, kterou, ale Bohuslav Sobotka odmítl. V tomto období také kritizoval Vysoký komisař OSN pro lidská práva Zaíd Raád Husajn některé výroky Miloše Zemana, které považoval za islamofobní nebo xenofobní. Dále kritizoval Českou republiku za podmínky v detenčních zařízeních. Tomio Okamura jako jeden z mála navštívil tato zařízení a použil tu návštěvu k demonstraci své politiky. Tvrdil, že se lidé umístění v těchto zařízeních mají velmi dobře.

V listopadu 2015 začal počet migrantů klesat. Některé státy, jako Německo nebo i Česká republika zpřísnily své azylové politiky. Bohuslav Sobotka v tomto období apeloval znovu o obnovení kontrol na vnější hranici EU, jinak budou státy donucené zajišťovat je samy. Do tohoto měsíce se také datuje kontroverzní vystoupení prezidenta Miloše Zemana

17. listopadu na jednom pódiu s představitelem radikálního Bloku proti Islámu Martinem Konvičkou, které kritizovalo mnoho politiků jako nevhodné a podporující kritiku ze zahraničí.

V prosinci se opět snížil počet migrantů a celkově se mírně uklidnilo napětí kolem celé migrační krize. Slovensko na začátku prosince podalo žalobu proti systému kvót.

5. ZÁVĚR

Uprchlická krize poslední dva roky rámuje veškeré dění kolem migrační politiky v Evropě. Tématem práce byla migrační politika České republiky v období tzv. uprchlické krize. Cílem práce bylo zjistit, jak se změnila migrační politika zejména v českém kontextu za poslední dva roky a jaký měla na tento vývoj vliv morální panika vyvolaná v celé Evropě.

Práce byla rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části jsem se snažila vysvětlit rozdíly v jednotlivých pojmech spojených s migrací. To se později ukázalo jako důležité, jelikož mnoho aktérů nepoužívá pojmy správně. Dále bylo nutné okrajově vysvětlit, jak tzv. uprchlická krize vůbec vznikla. V roce 2015 začala tato krize gradovat nejen v Evropě, ale stal se z ní mezinárodní problém. Poté jsem se snažila stručně představit institucionální rámec této problematiky. V otázce migrace je velmi složitý legislativní rámec, jelikož se odehrává na dvou úrovních, legislativa na úrovni celé Evropské unie a legislativa v jednotlivých členských státech. Dále jsem se věnovala migrační politice ČR, tedy jak funguje proces udělování azylu u nás a jaká opatření byla přijatá. Pro Českou republiku je klíčové zachování Schengenského prostoru, jelikož díky němu ekonomicky prosperuje. Dále se angažuje v boji s nelegální migrací a to pomocí předsvtupních kontrol, návratovou politikou, spoluprací s třetími zeměmi a kontrolou pobytu cizinců na našem území. Mezi konkrétní opatření dále patří finanční pomoc postiženým zemím, poskytování expertů, byl zřízen program Ministerstva vnitra na asistenci uprchlíkům v regionech původu, což má snížit jejich proudění směrem do Evropy.

Společná migrační politika EU je zarámovaná Společným evropským azylovým systémem. Obecná společná ustanovení Evropské unie o migraci se týkají zejména nutnosti omezení proudění obyvatelstva. Prvním koordinačním dokumentem migrace byla Dublinská úmluva. Novější opatření se snaží usměrnit vízovou politiku v Evropské unii a usnadnit navrácení osob. Bezpečnostní politika

je oblast, která má chránit stát, jeho společnost a vnitřní trh před vnějším nebezpečím. Ukazuje se, že větším problémem je právě institucionální rámec bezpečnostního diskurzu, který nestíhá reagovat, než médii prezentovaná „invaze“ imigrantů. Jeden z takových příkladů nutnosti inovace a reakce na situaci je Schengenská dohoda, která nedostatečně reaguje na imigraci nebo na nadnárodní trestnou činnost. Schengenský system je momentálně asi nejdiskutovanějším problémem v rámci legislativy, jelikož se EU nemůže dohodnout jak zajistit, aby tento integrační projekt nepropouštěl nelegální migranty.

Cílem praktické části bylo kódovat mediální projevy mnou vybraných aktérů v mnou vybraných médiích a zjistit zda tato prohlášení korespondují s přijatými opatřeními a jak vybraní aktéři dané téma prezentují veřejnosti. Tato analýza byla rámovaná teorií sekuritizace a teorií morální paniky. Teorie sekuritizace nahlíží na bezpečnost, jako na výsledek určitého společenského procesu. Teorie sekuritizace spočívá v řečovém aktu aktérů, kteří oddělují jednotlivá témata a prezentují je podle sebe, čímž vytváří bezpečnostní hrozby. Tento proces souvidí s přílišnou politizací určitého tématu, v tomto případě migrační krize. Příkladem sekuritizace migrace je téma vnitřní a vnější bezpečnost, které se začalo více medializovat s nastupující krizí.

S touto teorií lze uvést i teorii morální paniky, která se týká manipulace určitého tématu v médiích a vytváření falešných hrozeb. Typickým jevem je právě migrační krize, která je v médiích velmi zveličovaná. Zmínila jsem i pojem “folk devils”, který lze aplikovat i na českou veřejnost, které jsou imigranti často vykreslováni jako nebezpeční a deviantní.

Postoj široké veřejnosti k migrační krizi velmi ovlivňují media a aktéři vyjadřující se v nich. V roce 2016 vytvořila společnost Median výzkum, ze kterého vyplynulo, že přibližně 20% české populace považuje téma migrace a uprchlíků za zcela nedůležité nebo málo důležité ve srovnání s jinými tématy. Přitom z médií a

různých internetových diskusí a diskusí na sociálních sítích to vypadá, že většina Čechů projevuje až xenofobní názory.

Zajímavý je v tomto kontextu výzkum zveřejněný v MF DNES ze 14. 3. 2016, kde se píše, že odpůrcům migrace by v podstatě stačila záruka, že přijatí běženci by byli okamžitě vyhoštěni, pokud by se na našem území dopustili jakékoliv formy násilí. V souhrnu poté bylo pro přijetí 64% dotázaných (Encyklopedie migrace- otázky a odpovědi). Na tomto jediném příkladu je vidět, jak jsou zprávy a výzkumy prezentované v médiích zavádějící a matoucí. Tyto kusé informace objevující se téměř denně ve všech médiích v souvislosti s migrační krizí vytváří mediální bublinu a falešnou paniku a děsivé představy veřejnosti.

K analýze bylo vybráno 8 aktérů z politické scény, kteří nejvíce rámují oblast migrační krize v médiích. Byla vybrána 3 média, Novinky.cz, Parlamentní listy a Lidovky.cz. Analýza mediálních projevů ukázala, že k problematice migrační krize se aktéři vyjadřovali zejména v roce 2015, jelikož v roce 2014 se oblast migrace řešila pořád spíše na evropské úrovni. V roce 2015 byl zaznamenán největší počet vyjádření během podzimu 2015, tedy v měsících září až prosinec, kdy krize vrcholila.

Z analýzy bylo patrné, že médiích dominovaly zcela patrně pouze negativní události spojené s migrační krizí. Typickým rysem v medializaci byla selektivnost jednotlivých dílčích témat. Za velmi problematické se ukázalo často špatné označování aktérů krize, našimi politiky. Větší část projevů se týkala kritiky navrhovaných opatření EU, jako je povinné přerozdělování v podobě kvót, proti kterému vystoupili všichni politici. Dalším často zmiňovaným tématem bylo posílení bezpečnosti na vnějších hranicích, pro což se vyslovila většina politiků, zároveň se většina politiků ohrazovala proti navrhovaným řešením, jako je uzavření Schengenu.

Kolik migrantů dorazí do Evropy v dalším období, bude závislé především na situaci v Sýrii, Iráku nebo Afganistánu. Může přijít i nová uprchlická vlna například z Ukrajiny. Zásadní bude stav preventivních opatření, politiky EU, fungování registrace, důslednější ochrana vnějších hranic, boj proti nelegálním převaděčům nebo zrychlení azylových řízení a deportací. Případné uzavření vnějších hranic by nemuselo znamenat radikální pokles uprchlíků, jelikož by i nadále měl každý uprchlík nacházející se na hranici daného státu, dostat možnost žádat o azyl nebo ochranu.

Zdroje jsou rozdělené na několik částí. První část tvoří prameny, to jsou většinou různé vyhlášky, usnesení vlády ČR nebo EU, jsou tam zaneseny i ty, které jsem nevyužívala primárně, ale hlavně jako materiál k vytvoření si povědomí o tématu. Další skupinou jsou literární/ knižní zdroje v českém a anglickém jazyce. Poslední část tvoří internetové zdroje. Uváděla jsem v práci ty, ze kterých jsem čerpala informace a přímo z nich citovala.

6. ZDROJE

6.1. Zdroje k policy analýze

Potůček, Martin a kol. (2016). *Veřejná politika*. (C. H. Beck: Praha).

Veselý, Arnošt, a Nekola, Martin (eds.). (2007). *Analýza a tvorba veřejných politik. Přístupy, metody a praxe*. (Sociologické nakladatelství: Praha).

6.2. Prameny

Delloite.cz (2014). Srovnávací imigrační studie 2013 – 2014. Deloitte. (ČR).

Evropská komise – 2010, 2014, 2017.

Evropská Komise. (2016). Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě o aktuálním stavu provádění prioritních opatření v rámci Evropského programu pro migraci. (Brusel).

Evropská unie. (2016). EU a uprchlická krize. (Evropská komise).

Ministerstvo vnitra ČR. (2015). Strategie migrační politiky České republiky.

Ministerstvo vnitra ČR – opatření.

Ministerstvo vnitra ČR. Společný evropský azylový systém.

(<http://www.mvcr.cz/clanek/spolecny-evropsky-azylovny-system.aspx>, 11. 11. 2016).

Ministerstvo vnitra ČR - odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality (2015). Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám (Praha).

Ministerstvo vnitra ČR. (2016). Aktuální statistiky – počet.

(<http://www.mvcr.cz/migrace/clanek/aktualni-statistiky.aspx>, 9. 10. 2016).

Schengen Agreement. Schengen Visa info.

(<http://www.schengenvisa.info.com/schengen-agreement/>).

Sdělení komise evropského parlamentu. 2016.

Vláda ČR – Z vlády – knihovna jednání a usnesení.

Úřední věstník EU – Rozhodnutí rady ze 14. 5. 2008.

(http://emncz.eu/www/files/wysiwyg/CELEX_32008D0381_CS_TXT.pdf).

Usnesení evropského parlamentu 2015.

6.3.Literatura

Baršová. A. – Barša. P. (2005). *Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. (Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav).

Buzan, B., Wæver, O., & De Wilde, J. (1998). *Security: a new framework for analysis*. (Boulder: Lynne Rienner Publishers).

Cohen. Stanley. 2002. *Folk devils and moral panic*. (Mac Gibbon and Kee: London).

Cornelius. A. Wayne. - Rosenblum R. Marc. (2004). *Immigration and politics*. (California. San Diego – Center for comparative immigration studies.).

Čepelka. Čestmír a kol. (2006). *Teorie praxe azylu a uprchlictví*. (Univerzita Karlova: Praha).

Černá. Dagmar. (2009). *Standard lidských práv v Evropě*. (Univerzita Karlova: Praha).

Druláková, Radka. (2011). *Vnitřní bezpečnost Evropské unie. Prostor svobody, bezpečnosti a práva*. (Praha: Oeconomika).

Had. M. – Pikna. B. (2001). *Druhý a třetí pilíř Evropské unie*. (Praha: Ústav mezinárodních vztahů).

Honusková. Věra. (2011). *Definice uprchlíka a její výklad a aplikace v současném mezinárodním právu*. (Univerzita Karlova: Praha).

Hroch. Miroslav. (2009). *Národy nejsou dílem náhody*. (Slon: Praha).

Huysmans. Jef. (2000). *The European Union and the Securitization of migration*. (Journal of Common Market Studies, Vol. 38, No. 5, s. 751 – 777).

Malý, Jiří. (2015). *Evropská unie a její proměny v období globální nestability*. (Newton college: Brno).

- Maruška, Zdeněk. (2015). *Ekonomika kolapsu. Příčiny terorismu a migrační krize*. (Praha).
- Pikna, Bohumil. (2016). *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. (Nakladatelství Aleš Čeněk: Plzeň).
- Stejskal, L a kol. (2005). In *Bezpečnostní budoucnost České republiky. Otázky, výzvy a problémy. Sborník statí ke konferenci "Česká bezpečnostní politika a její perspektivy"*. (Praha: Ministerstvo obrany ČR).
- Šlosarčík in Aktuální otázky migrační politiky. Scheu. Harald Christian, (2010). (Praha: Vysoká škola finanční a správní).
- Uherek, Zdeněk, Honusková, Věra. A kol. (2015). *Migrace – historie a současnost*. (Edice modern dějiny).
- Vláčil, Jiří. (2016). *Právo na vstup a pobyt na území členských států Evropské unie*. (Univerzita Karlova: Praha).
- Wawrosz, Petr. (2015). *EU a její proměny v období globální nestability*. (Brno).
- Williams, M. (2003). Words, images, enemies: securitization and international politics. *International studies quarterly*, Vol. 47, No. 4. S. 511 – 531.
- Závěšický Jan. (2006). *Evropská unie a její bezpečnost*. (Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity).

6.4. Internetové zdroje

Academic.oup.com. (2015). Asylum as a general principle of international law. *Oxford Academic*.

3. 2. 2015. (<https://academic.oup.com/ijrl/article/27/1/3/2362480/Asylum-as-a-General-Principle-of-International-Law>, 30. 1. 2017).

Amnesty international. (2015). World leaders' neglect of refugees condemns millions to death and despair. *Amnesty international*. 15. 6. 2015.

(<https://www.amnesty.org/en/latest/news/2015/06/world-leaders-neglect-of-refugees-condemns-millions-to-death-and-despair/>, 15. 2. 2017).

Baret, Daniel. (2016). Do Evropy loni přišlo 1, 5 milionu imigrantů. Všechny státy už chtějí jejich počet omezit. *Reflex.cz*. 2. 1. 2016.

(<http://www.reflex.cz/clanek/zpravy/68347/do-evropy-loni-prislo-1-5-milionu-imigrantu-vsechny-staty-uz-chteji-jejich-pocet-omezit.html>, 23. 3. 2017).

Collett. Elizabeth. (2016). MPI. The paradox of the EU – Turkey refugee deal. *MPI Migration policy institut*. Březen 2016

(<http://www.migrationpolicy.org/news/paradox-eu-turkey-refugee-deal>, 20. 3. 2017).

České noviny. ČTK. (2016). Deloitte: Český imigrační proces je v EU po Itálii nejpomalejší. *Ceskenoviny.cz*. 8. 11. 2016.

(<http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/deloitte-cesky-imigracni-proces-je-v-eu-po-italii-nejpomalejsi/1413460>, 15. 12. 2016).

European commission. Country responsible for asylum application (Dublin).

(https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/asylum/examination-of-applicants_en, 16. 2. 2017).

Encyklopedie migrace. (<http://encyklopedie.org/otazky-a-odpovedi-o-migraci>, 20. 1. 2017).

Evropské hodnoty. Parlamentní listy. (<http://www.evropskehodnoty.cz/parlamentni-listy/>, 2. 2. 2017).

Evropská rada, Rada Evropské unie. (2016). Časová osa – reakce na migrační tlaky.

Consilium.europa.eu. 2016. (<http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/migratory-pressures/history-migratory-pressures/20.4.2017>).

Fiala, Jan. (2003). Novinky.cz na špičce v online zpravodajství. *Protext, ČTK*. (3. 2017 <http://www.protext.cz/zprava.php?id=4553>, 15.3.2017).

Kern, Soeren. (2015). Europe's great migration crisis. Gatestone institute. International policy council. (<https://www.gatestoneinstitute.org/6146/europe-migration>,).

Kundra. (2017) Parlamentní listy ovládl senator Ivo Valenta. *Respekt.cz* 9. 1. 2017. (<https://www.respekt.cz/politika/parlamentni-listy-ovladl-senator-ivo-valenta>, 19. 4. 2017).

Lidovky.cz. (2015). Otázky a odpovědi. Migrační krize a Německo: kdo má šanci dostat azyl? 4. 9. 2015. (http://www.lidovky.cz/otazky-a-odpovedi-migracni-krize-a-nemecko-kdo-ma-sanci-dostat-azyl-10x-/zpravy-svet.aspx?c=A150904_114039_ln_zahranici_msl, 22. 3. 2016).

Mafra.cz. Noviny osobností. Noviny, jak mají být. *Mafra.cz*. (<http://www.mafra.cz/portfolio.aspx?y=mafra/portfolio-lidovenoviny.htm>).

Mediaguru.cz. (2014). :Porybný odstoupil po 23 letech z představenstva borgisu. *Mediaguru.cz*. 22. 1. 2014 (<https://www.mediaguru.cz/2014/01/porybny-odstoupil-po-23-letech-z-predstavenstva-borgisu/19.4.2017>).

Mediaguru.cz. (2015) Valenta jde výrazněji do médií, vstupuje do parlamentních listů. *Mediaguru.cz*. 15. 4. 2015 (<https://www.mediaguru.cz/2015/04/valenta-jde-vyrazneji-do-medii-vstupuje-do-parlamentnich-listu>, 19. 4. 2017).

Media.rozhlas.cz. (2015). Analýza mediální reprezentace tématu migrační vlny z islámských zemí do Evropy a reakcí české politiky a společnosti na tuto emigrační vlnu. *Media.rozhlas.cz*. (http://media.rozhlas.cz/_binary/03588580.pdf, 13. 4. 2017).

Open society foundations. (2016). Understanding migration and asylum in the European Union. *Open society foundations*. Prosinec 2016. (<https://www.opensocietyfoundations.org/explainers/understanding-migration-and-asylum-european-union>, 3. 1. 2017).

Peers, Steve. (2015). The refugee crisis: What should the EU do next?. *EU Law Analysis*. (<http://eulawanalysis.blogspot.cz/2015/09/the-refugee-crisis-what-should-eu-do.html>. 15. 1. 2017).

Sobotka, Bohuslav. (2016). EU se dohodla s Tureckem na společném řešení migrační krize. *BohuslavSobotka.cz*, (<http://www.bohuslavsobotka.cz/evropska-unie-se-dohodla-s-tureckem-na-spolecnem-reseni-migracni-krize>, 15. 3. 2017).

UNHCR. History. *UNHCR.org*. (<http://www.unhcr.org/history-of-unhcr.html>, 25. 10. 2016).

Úřad vlády ČR. (2015). Aktivita české vlády v oblasti migraci. 23. 4. 2015. Vláda ČR. (<https://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/aktualne/aktivita-ceske-vlady-v-oblasti-migrace-129358/>, 15. 4. 2017).

Zpravy.aktualne.cz. (2015). Kolik lidí opravdu přišlo do Evropy a proč je mylné mluvit o invazi. Fakta a mýty o uprchlících. (<https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/grafika-uprchlici-2015/r~8bf2c0b2d0ce11e59c4a002590604f2e/?redirected=1489945751>, 16.4.2017).

Zpravy.aktualne. (2015). Česká media v roce 2015. 23. 12. 2015. (<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/ceska-media-v-roce-2015-nejvice-psala-o-zemanovi-migracni-kr/r~01a8fc4ca97c11e58dc0002590604f2e/>, 10. 4. 2017).

Zwitter. Andrej – Wilde. Jaap de. Prismatic security. Expanding the Copenhagen school to the local level. *Academia.edu*. (Department of international relations and International organization (IRIO) University of Groningen. (http://www.academia.edu/528346/Prismatic_Security_Expanding_the_Copenhagen_School_to_the_Local_Level, 20. 3. 2017).

6.5.Zdroje pro analýzu

Karban, Pavel (2015). S nezvanými se nesetkávám, řekl u uprchlického tábora Zeman na adresu migrantů. *Novinky.cz* 24.9.2015 (<https://www.novinky.cz/domaci/381581-s-nezvanymi-se-nesetkavam-rekl-u-uprchlickeho-tabora-zeman-na-adresu-migrantu.html>, 31. 3. 2017).

Lidovky.cz (2015). Ať žije Zeman, skandoval dav. Prezident si na akci odpůrců islámu užil potlesk a ovace. *Lidovky.cz* 17.11.2015.

(http://www.lidovky.cz/ochranka-nepustila-studenty-k-pametni-desce-na-albertove-pzp-/zpravy-domov.aspx?c=A151117_133344_In_domov_ELE, 31. 3. 2017).

Lidovky.cz (2015). Zeman v OSN: Potřebujeme systematicky likvidovat vůdce teroristických organizací. Lidovky.cz 30.9. 2015. (http://www.lidovky.cz/zeman-potrebujeme-jednotky-ktete-zlikviduji-vudce-teroristu-p6p-/zpravy-domov.aspx?c=A150930_075554_In_domov_ELE, 31. 3. 2017).

Lidovky.cz (2015). Sobotka ohrožuje svou váhavostí bezpečnost Česka, prohlásil Zeman. Lidovky.cz 26.11.2015. (http://www.lidovky.cz/sobotka-postojem-k-migraci-ohrozuje-bezpecnost-cr-rekl-zeman-mfd-pho-/zpravy-domov.aspx?c=A151126_084451_In_domov_ELE, 31. 3. 2017).

Lidovky.cz (2015). Zemanovo vánoční poselství: Migrační vlna je temnou skvrnou zahraniční politiky. Lidovky.cz 26.12.2016.: (http://www.lidovky.cz/zemanovo-vanocni-poselstvi-migracni-vlna-je-temnou-skvrnou-zahranicni-politiky-g1k-/zpravy-domov.aspx?c=A151226_130700_In_domov_ele, 31. 3. 2017).

Lidovky.cz (2015). Babiš: Česko by mělo zvážit, zda se nepřidá k žalobě proti kvotám. Lidovky.cz 27.11.2015. (http://www.lidovky.cz/babis-cesko-by-melo-zvazit-zda-se-neprida-k-zalobe-proti-kvotam-pbv-/zpravy-domov.aspx?c=A151127_125911_In_domov_ELE, 31. 3. 2017).

Lidovky.cz (2015). Když se ihned neuzavře hranice EU, Schengen se rozpadne, řekl Babiš. Lidovky.cz 16.11.2015. (http://www.lidovky.cz/kdyz-se-ihned-neuzavre-hranice-eu-schengen-se-rozpadne-rekl-babis-phg-/zpravy-domov.aspx?c=A151116_102949_In_domov_ELE, 31. 3. 2017).

Lidovky.cz (2015). Bělobrádek: Babišovy výroky k migraci jsou populistické. Lidovky.cz 26.8.2015. (http://www.lidovky.cz/belobradek-babisovy-vyroky-k-migraci-jsou-populisticke-pjs-/zpravy-domov.aspx?c=A150826_134746_In_domov_sij, 31. 3. 2017).

Lidovky.cz (2015). Sobotka: Zeman nás naštvál. Prezident by neměl vystupovat na akci xenofobní sekty. Lidovky.cz 20.11.2015. (http://www.lidovky.cz/zeman-by-nemel-vystupovat-na-akci-xenofobni-sekty-rekl-sobotka-pv3-/zpravy-domov.aspx?c=A151120_084136_In_domov_mct, 31. 3. 2017).

Koulová Zuzana (2015). Věřte mi, že za chvíli vypuknou nepokoje. Tomio Okamura o migraci, Moravcovi a dalších novinářích i o tom, jak si s kolegou platí benzin. Parlamentnilisty.cz 6.10.2015.

(<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/Verte-mi-ze-za-chvili-vypuknou-nepokoje-Tomio-Okamura-o-migraci-Moravcovi-a-dalsich-novinarich-i-o-tom-jak-si-s-kolegou-plati-benzin-402235>, 5. 4. 2017).

Novinky.cz (2015). Zeman: Česká společnost není xenofobní. Novinky.cz 31.8.2015 (<https://www.novinky.cz/domaci/379185-zeman-ceska-spolecnost-neni-xenofobni.html>, 2. 4. 2017).

Novinky.cz (2015). Zeman: společná armáda by se teď Evropě hodila. Novinky.cz 25.8.2015. (<https://www.novinky.cz/domaci/378664-zeman-spolecna-armada-by-se-ted-evrope-hodila.html>, 2. 4. 2017).

Novinky.cz (2015). O uprchlíky před Islámským státem by se měly postarat církve, řekl Bělobrádek. Novinky.cz 7.7.2015. (<https://www.novinky.cz/domaci/374384-o-uprchliky-pred-islamskym-statem-by-se-mely-postarat-cirkve-rekl-belobradek.html>, 2. 4. 2017).

Novinky.cz (2015). Je mi jedno, jestli ve Sněmovně sedí muslimové, prohlásil Bělobrádek. Novinky.cz 15.9.2015. (<https://www.novinky.cz/domaci/380620-je-mi-jedno-jestli-ve-snemovne-sedi-muslimove-prohlasil-belobradek.html>, 2. 4. 2017).

Novinky.cz. (2015). Chovanec: Velká vlna uprchlíků se k českým hranicím neblíží. V krizi pomůže armáda. Novinky.cz 28.8.2015. (<https://www.novinky.cz/domaci/378977-chovanec-velka-vlna-uprchliku-se-k-ceskym-hranicim-neblizi-v-krizi-pomuze-armada.html>, 4. 4. 2017).

Novinky.cz (2015). S prezidentem budu mít nadále trpělivost, tvrdí Sobotka.

Novinky.cz 26.11.2015.(<https://www.novinky.cz/domaci/387474-s-prezidentem-budu-mit-nadale-trpelivost-tvrdi-sobotka.html>, 4. 4. 2017).

Novinky.cz (2015). Sobotka: Evropa bojuje s přebujelou politickou korektností.

Novinky.cz 5.12.2015. (<https://www.novinky.cz/domaci/388404-sobotka-evropa-bojuje-s-prebujelou-politickou-korektnosti.html>, 4. 4. 2017).

Panenska, Radim (2015). Migrace je řízená invaze, která nás má rozvrátit, nedá Miloš Zeman ani dnes pokoj „sluníčkářům“. A bylo toho dnes ještě víc.

Parlamentnilisty.cz 2.11.2015.

(<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Migrace-je-rizena-invaze-ktera-nas-ma-rozvratit-neda-Milos-Zeman-ani-dnes-pokoj-slunickarum-A-bylo-toho-dnes-jeste-vic-406273>, 5. 4. 2017).

Panenska Radim (2015). Totální Miloš Zeman. V tomto rozhovoru zasadil úder „drzým“ uprchlíkům i jejich obhájčům, režisérovi, spisovatelům, červenokaretníkům... A dalším. Parlamentnilisty.cz 5.11. 2015.

(<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/Totalni-Milos-Zeman-V-tomto-rozhovoru-zasadil-uder-drzym-uprchlikum-i-jejich-obhajcum-reziserovi-spisovatelum-cervenokaretnikum-A-dalsim-406762>, 5. 4. 2017).

Parlamentnilisty.cz (2015). Fiala (ODS): Premiér Sobotka zase nebyl schopen na nic odpovědět. Parlamentnilisty.cz 14.10.2015.

(<http://www.parlamentnilisty.cz/politika/politici-volicum/Fiala-ODS-Premier-Sobotka-zase-nebyl-schopen-na-nic-odpovedet-403399>, 7. 4. 2017).

Parlamentnilisty.cz (2015). ODS vyráží do boje proti kvotám. Přečtěte si, co všechno profesor Fiala představil. Parlamentnilisty.cz 24.9. 2015.

(<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/ODS-vyrazi-do-boje-proti-kvotam-Prectete-si-co-vsechno-profesor-Fiala-predstavil-400684>, 7. 4. 2017).

Parlamentnilisty.cz (2015). Fiala (ODS): Sobotka poškodil zájmy České republiky, aby nemusel jít na Evropské radě do sporu. Parlamentní listy.cz 29.9.2015. (<http://www.parlamentnilisty.cz/politika/politici-volicum/Fiala-ODS-Sobotka-poskodil-zajmy-Ceske-republiky-aby-nemusel-jit-na-Evropske-rade-do-sporu-401297>, 7. 4. 2017).

Parlamentnilisty.cz (2015). V Čechách by měli žít Češi, pronesl Andrej Babiš z ČT. Lhář Kalousek je proti demokracii, dokonce se spojil i s komunisty.

Parlamentnilisty.cz 3.12.2015. (<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/V-Cechach-by-meli-zit-Cesi-pronesl-Andrej-Babis-z-CT-Lhar-Kalousek-je-proti-demokracii-dokonce-se-spojil-i-s-komunisty-411207>, 8. 4. 2017).

Parlamentnilisty.cz (2015). Drsný Milan Chovanec: Mezi migranty je Česko velmi neoblíbené, protože dodržuje zákony. Ti bez azylu musí vědět, že je prostě pošleme pryč. Parlamentní listy.cz 7.9.2015. (<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Drsny-Milan-Chovanec-Mezi-migranty-je-Cesko-velmi-neoblíbene-protoze-dodrzuje-zakony-Ti-bez-azylu-musi-vedet-ze-je-proste-posleme-pryc-398214>, 9. 4. 2017).

Parlamentnilisty.cz (2015). Sobotka u památníku: Migrační vlna sem přinesla stín války. Parlamentní listy.cz 17.11.2015. (<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Sobotka-u-pamatniku-Migracni-vlna-sem-prinesla-stin-valky-408579>, 9. 4. 2017).

Petrík Lukáš (2015). Okamura v ráži: Imigranty vyhostit, s vašimi dětmi žádný muslim slitování mít také nebude. Valí se sem bojovníci a válka přivázejí s sebou. EU je smrtelné objetí, kde zahyneme. Parlamentnilisty.cz 14.11. 2015. (<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/Okamura-v-razi-Imigranty-vyhostit-s-vasimi-detmi-zadny-muslim-slitovani-mit-take-nejde-Vali-se-sem-bojovnici-a-valku-privazeji-s-sebou-EU-je-smrtelne-objeti-kde-zahyneme-408116>, 10. 4. 2017).

Rovenský, Jan (2015). Babiš: Evropská unie by měla mít uprchlické tábory v Africe. Novinky.cz 30. 6.2 2015. (<https://www.novinky.cz/domaci/373793-babis-evropska-unie-by-mela-mit-uprchlicke-tabory-v-africe.html>, 10. 4. 4. 2017).

Rovenský, Jan (2015). Babiš k migraci: Se Zemanem souhlasím. Novinky.cz 5.12.2015. (<https://www.novinky.cz/domaci/388408-babis-k-migraci-se-zemanem-souhlasim.html>, 10. 4. 2017).

Szaban, Oldřich (2015). Bělobrádek řešil s lidmi uprchlíky: Jsme obklíčeni obrovskou masou. Zatím nemá peníze na převaděče, ale až se dá do pohybu Afrika.. Parlamentnilisty.cz

11.11.2015 (<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Belobradek-resil-s-lidmi-uprchliky-Jsme-obkliceni-obrovskou-masou-Zatim-nemaji-penize-na-prevadece-ale-az-se-da-do-pohybu-Afrika-407650>, 11. 4. 2017).

7. RESUMÉ

Klíčová slova: Migrace, migrační krize, uprchlík, hrozba, bezpečnost, opatření, medializace, vyjádření, politizace.

Tématem práce bylo popsat migrační politiku Evropské unie a České republiky v době migrační krize. Na základě tohoto popisu bylo cílem praktické části práce kódovat mediální vyjádření vybraných aktérů ve vybraných médiích a zjistit jak se celá situace vyvíjela a jaký na ni měli tito aktéři vliv. Cílem tohoto kódování bylo zjistit, zda není migrační krize uměle vytvořená právě těmito projevy a politizace tohoto tématu nevytváří morální paniku.

Analýza projevů dokázala, že v roce 2015 v průběhu migrační krize docházelo k pravidelné stereotypizaci v označování uprchlíků. Mediální projevy byly z větší části pouze negativní, což uměle vytváří morální paniku ve společnosti. Nejčastějším tématem byla oblast bezpečnosti a kvóty, uprchlíci byly stavěni do role administrativního problému nebo bezpečnostní hrozby.

7.1.Resume - english

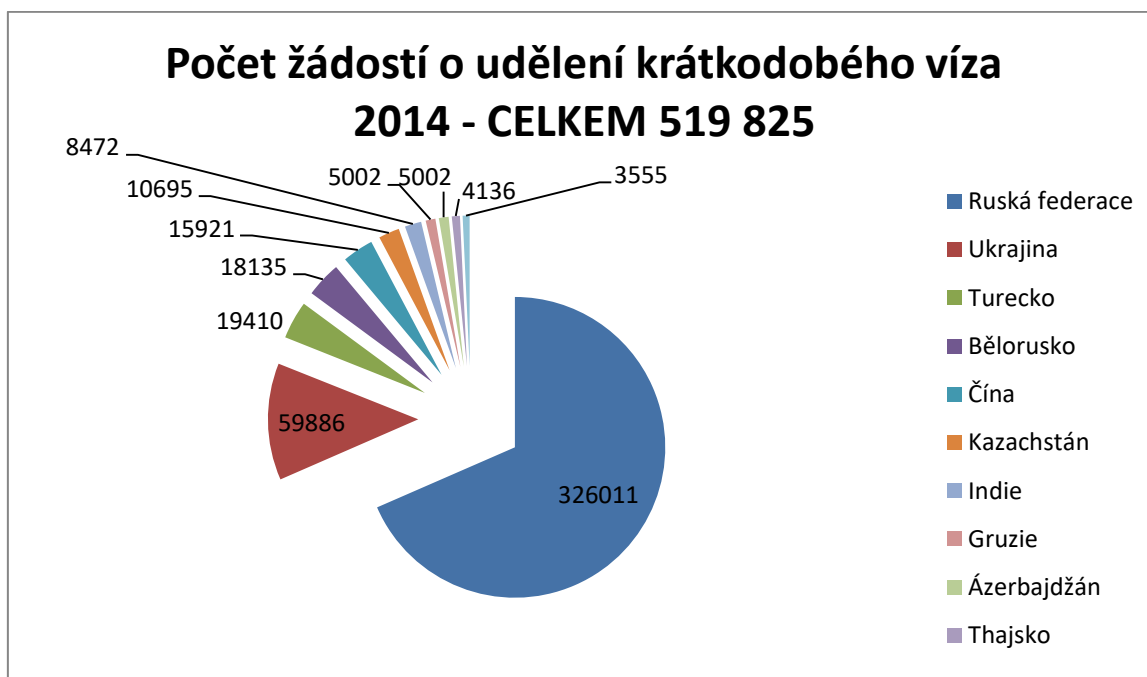
Keywords: Migration, migration crisis, refugee, threat, safety, provision, mediation, expression, politicization.

The topic of the thesis was to describe the migration policy of the European Union and the Czech Republic during the migration crisis. Based on this description, the aim of the practical part of the thesis was to encode the media expression of selected actors in selected media and to determine how the whole situation developed and what influence these actors had on it. The purpose of this coding was to find out if the migration crisis is artificially created by these manifestations, and the politicization of this topic does not create moral panic.

The analysis of the manifestations showed that in the course of the migration crisis, in the year 2015 there was a regular stereotyping of refugee labeling. Media manifestations were largely negative, creating artificially moral panic in society. The most common topic was security and quota, refugees were built into a role of administrative problem or security threat.

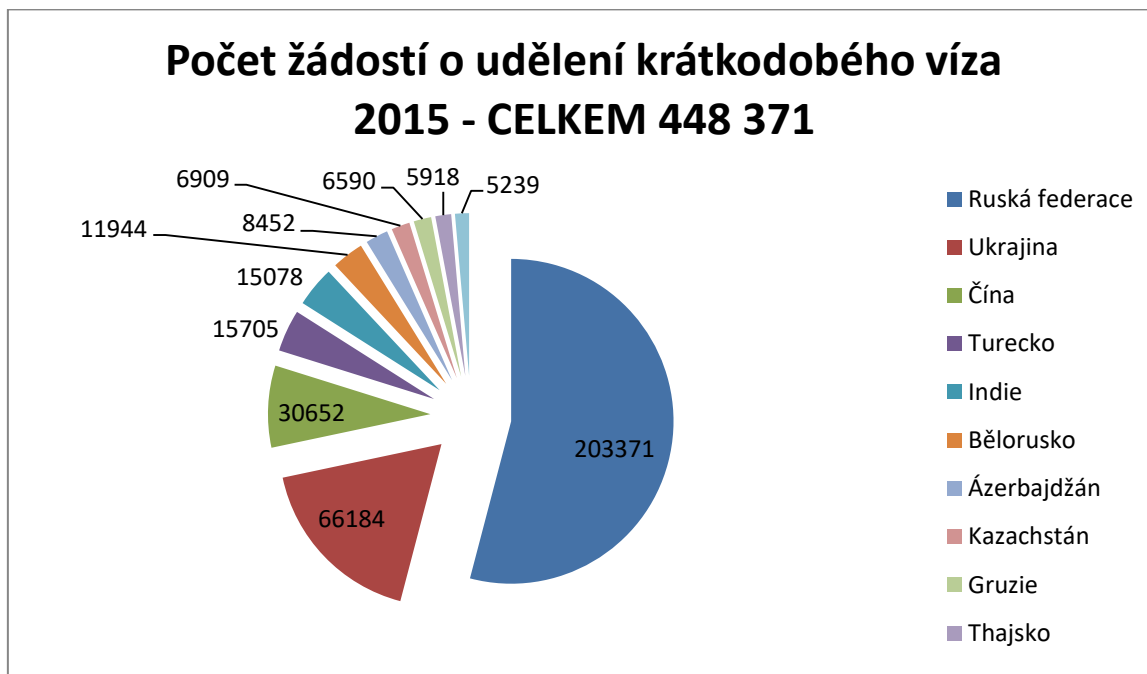
8. PŘÍLOHY

Graf č. 1 – Počet žádostí o udělení krátkodobého víza pro pobyt na území ČR. Bylo vyhověno 97,9% podaných žádostí.

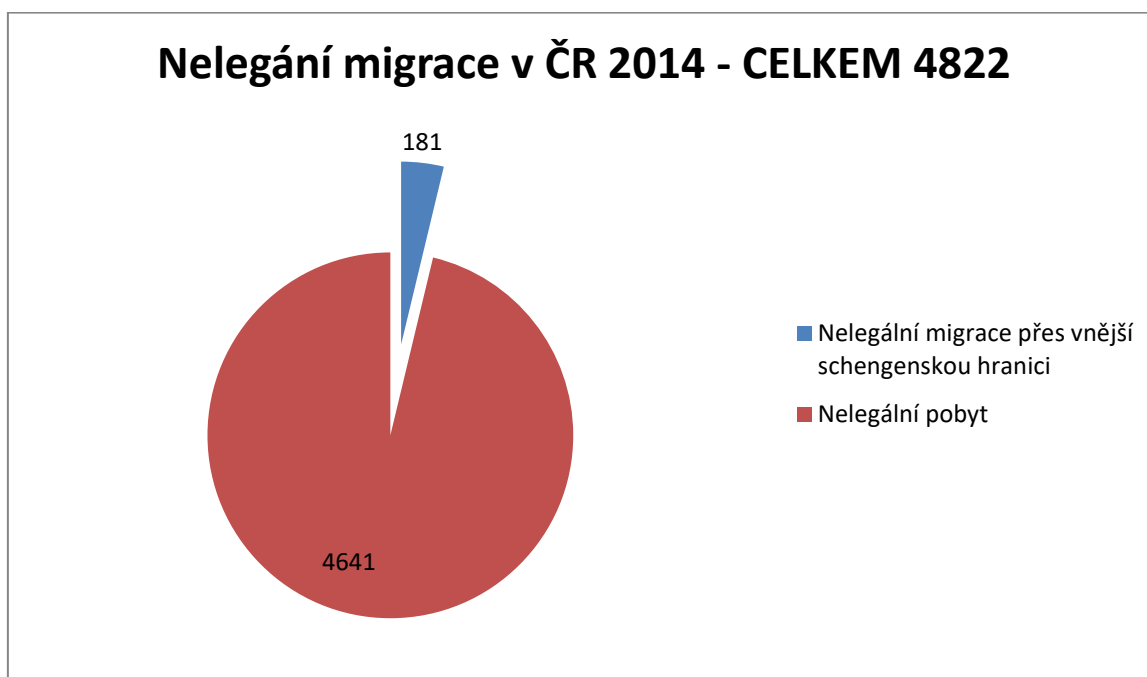
Zdroj: MVČR 2015 Tabulková část zprávy o migraci a integraci
(www.mvcr.cz/soubor/tabulkova-cast-zpravy-2015.aspx)

Graf č. 2 – Počet žádostí o udělení krátkodobého víza pro pobyt na území ČR v roce 2015. Bylo vydáno 95,1%. Bylo tedy vyhověno od 2,8% žádostí méně oproti předešlému roku.

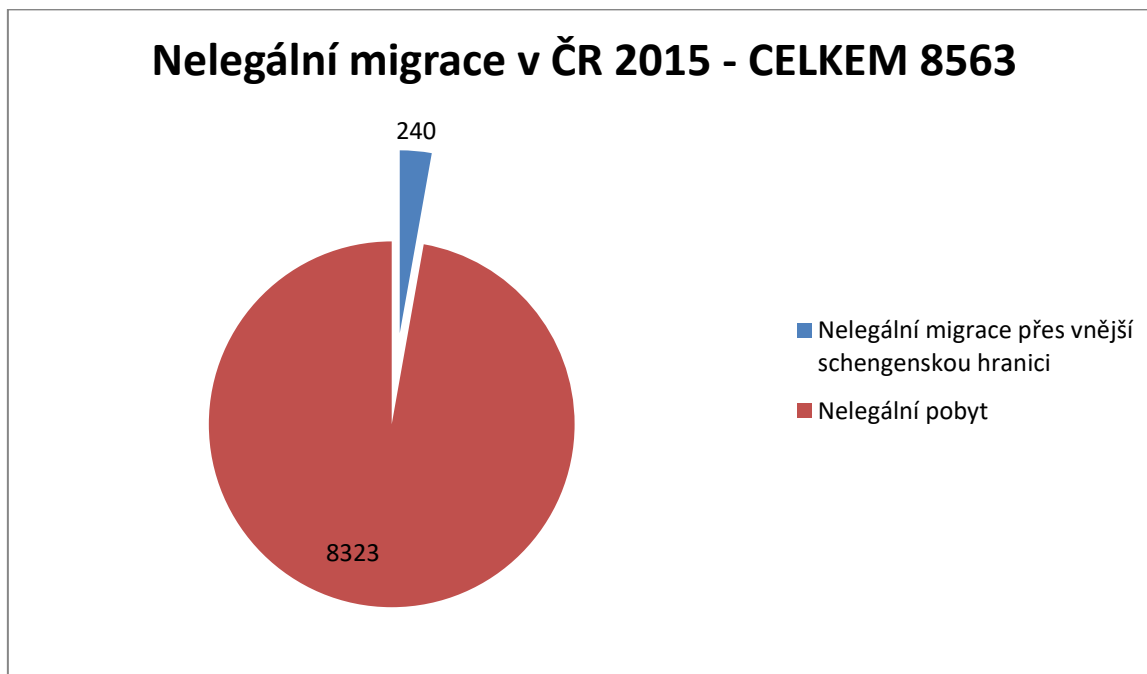
Zdroj: MVČR 2015 Tabulková část zprávy o migraci a integraci
(www.mvcr.cz/soubor/tabulkova-cast-zpravy-2015.aspx)

Graf č. 3 – Největší část migrantů a to 1035 osob bylo z Ukrajiny. Dále Kuvajt, Rusko, Libye, Vietnam, Saudská Arábie, Kosovo, Sýrie, Slovensko, Afghánistán.

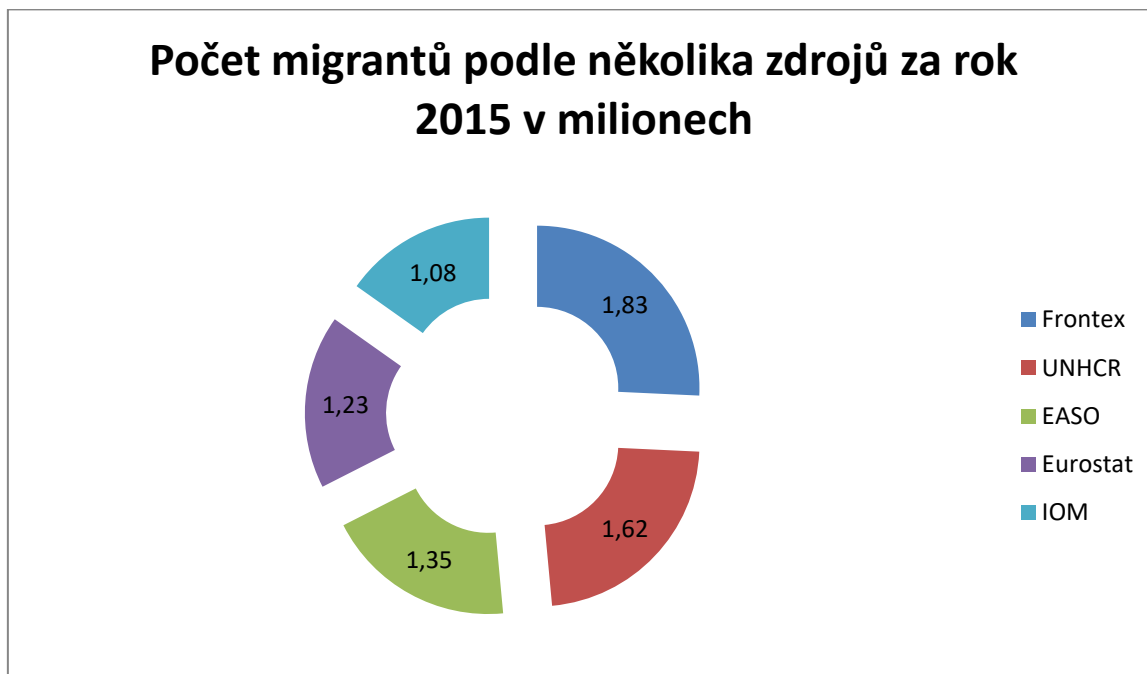
Zdroj: MVČR 2015 Tabulková část zprávy o migraci a integraci
(www.mvcr.cz/soubor/tabulkova-cast-zpravy-2015.aspx)

Graf č. 4 – Oproti roku 2014 se zvedla nelegální migrace na území ČR o 77,6%. Nejvíce osob bylo ze Sýrie, celkem 2 016. Dále Ukrajina, Kuvajt, Afghánistán, Irák, Rusko, Pákistán, Kosovo, Saudská Arábie, Vietnam.

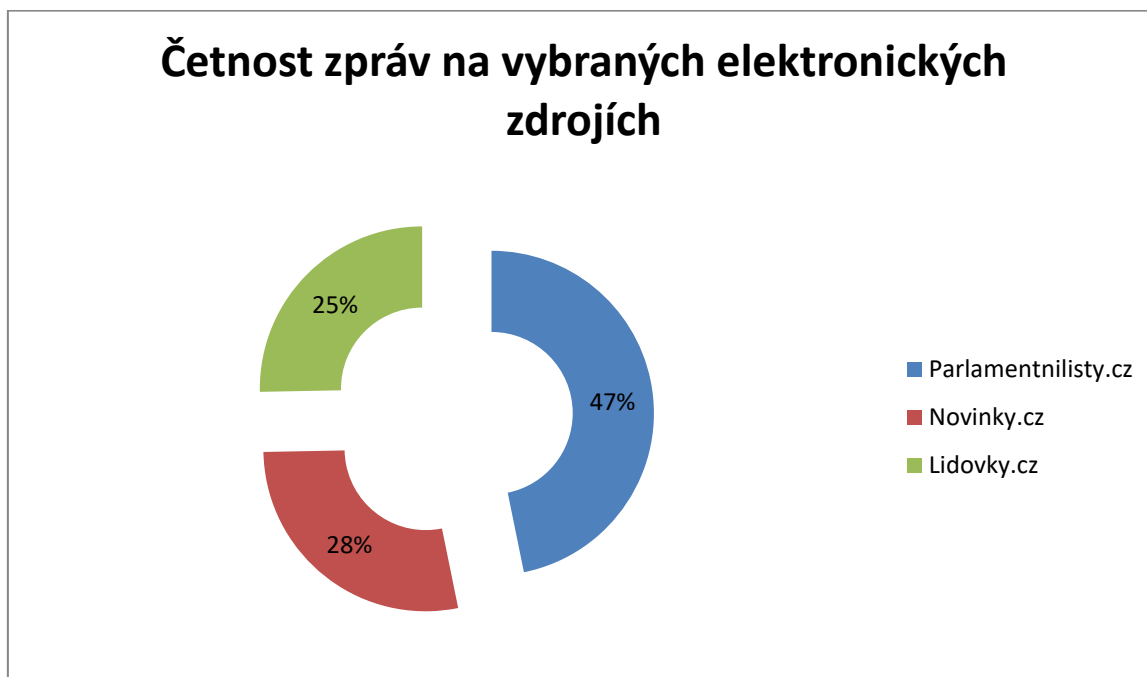
Zdroj: MVČR 2015 Tabulková část zprávy o migraci a integraci (www.mvcr.cz/soubor/tabulkova-cast-zpravy-2015.aspx)

Graf č. 5 – Srovnání několika zdrojů uvádějící počet migrantů v roce 2015, například Frontex, Eurostat apod. Zdroje uvedené v grafu se rozcházejí až o neuvěřitelných 750 000 osob.

Zdroj: MVČR 2015 Tabulková část zprávy o migraci a integraci
(www.mvcr.cz/soubor/tabulkova-cast-zpravy-2015.aspx)

Graf č. 6 – Četnost článků z vybraných elektronických zdrojů využitých v praktické části této diplomové práce.

Zdroj: vlastní

Tabulka č. 1 – Rozdělení migrace

MIGRACE	
Vnitřní (vnitrostátní)	Vnější (mezinárodní)
Dobrovolná	Nucená
Emigrace (vystěhování)	Migrace (přistěhování)

Zdroj: Zpracováno dle Baršová 2005: 11.

Tabulka č. 2 – Financování integrační politiky z finančních prostředků státního rozpočtu ČR v letech 2014-2015

Rozdělení finančních prostředků rozpočtu dle usnesení vlády	2014	2015
Ministerstvo kultury	230 tis. Kč	230 tis. Kč Z toho: platy pro zaměstnance a ostatní platby za provedenou práci (ostatní osobní náklady) 156 tis. Kč
Ministerstvo práce a sociálních věcí	600 tis. Kč	300 tis. Kč
Ministerstvo pro místní rozvoj	600 tis. Kč	Nenárokuje žádné prostředky
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	3 800 tis. Kč	3 665 tis. Kč Z toho: platy pro zaměstnance a ostatní platby za provedenou práci (ostatní osobní náklady) 595 tis. Kč
Český statistický úřad	250 tis. Kč	250 tis. Kč Z toho: platy pro zaměstnance a ostatní platby za provedenou práci (ostatní osobní náklady) 55 tis. Kč
Ministerstvo průmyslu a obchodu	Nenárokuje žádné prostředky	Nenárokuje žádné prostředky
Ministerstvo zahraničních věcí	Nenárokuje žádné prostředky	Nenárokuje žádné prostředky
Ministerstvo zdravotnictví	Nenárokuje žádné prostředky	Nenárokuje žádné prostředky

Zdroj: Zpracováno dle Usnesení Vlády ČR z let 2014 -2015

